

Андрэй Клімаў і Лукашэнка будуць сядзець «разам»

Новы Паўлаў

Менску Лукашэнка выдзяліў новага «мэра» — Міхала Паўлаўа, які раней кіраваў Баранавіцкім гарвыканкамам. За паштартам — беларус, родам з Магілёўшчыны. Кандыдат тэхнічных наукаў, 1952 годзе нараджэння. Нічым не вядомы, біографія савецкая. Быў некалі адзін Паўлаў у гісторыі, што беларушчыну ёў поедам — Савелій, кіраўнік ідэяльгічнага аддзела ЦК КПБ-КПСС.

Газета мястэчка Германавічы

Упершыню на Віцебшчыне газету пачаў выдаваць негарадзкі жыхар. Дакладней, жыхарка мястэчка Германавічы пад Шаркоўшчынай Ада Райтонак, кіраўніца мясцовага асьветніцкага цэнтра імя Драздовіча. Газета называецца «Бацькаўшчына», выходзіць раз на месяц. Гэта жанчына стварыла ўжо, апрач цэнтру ѹ газеты, музей Драздовіча ў суседнім мястэчку Лужкі — мы пра гэта лягтася пісалі. Яна цяпер марыцца пра заснаванье тутсама музею стваральніка сучаснай габрэйскай мовы — Элі Перэльмана (Бэн-Ягуда).

Прыватныя дактары

За апошнія чатыры гады Міністэрства аховы здароўя выдаля больш за 2 тысячі ліцэнзіяў на прыватную медычную практику. Калі раней ліцэнзіі выдаваліся збольшага дантыстам, дык цяпер — амаль усім спэцыялістам, апрач вэнэролягі і анколагі. Прыватныя медычныя сектары бурна расце, нягледзячы на шалёныя падаткі. Гэтак, у Менску адкрылі першую прыватную касметалагічную хирургічную клініку, а многія невялікія фірмы, рыхтуючы адкрыццё прыватных стацыонараў.

Конкурс школак

Конкурс на лепшыя вісковыя школкі, які праводзілі ТВМ, закончыўся пазаўчора ўручэннем прызёрстваў. 19 школам прысудзілі трэцяе месца, 25 — другое, а 6 — першае. Перамаглі школа-садок у Мечты пад Барысавам, школа ў Залужжы, што пад Стоўпцамі, у Германавічах, што пад Шаркоўшчынай, Мачульская базавая з-пад Століна, Даўрынская з-пад Ельску і Бердаўская з-пад Ліды — гэтыя школы самыя патрыятычныя. Ад фундатараў — прафкаму заводу «Атлянт», фірмы «Кампютары і пэрыфэрый», Белбізнесбанку і прафкаму НВА «Транстэксарвіс» — школам далі фотаапараты, відэаплееры, музичныя цэнтры.

Конкурс быў арганізаваны, каб запярэчыць тэндэнцыі русифікацыі вісковых школаў. Паводле звестак Алеся Лозкі, які ўзначальваў журы конкурсу, летася на расейскую мову перавялі 27 школаў у вёсках, пазалетася — 32, у 1997 годзе — 55 вісковых (з 59 усіх пераведзеных на расейскую ў краіне за год), у 1995 — 91 (з 108). У гарадах амаль усё беларуское рэжым пазачыніў, цяпер надта ўзяўся за сёлы. Праўда, дзеяя асаблівасцю дэмографічнай крывой у розных рэгіёнах краіны, усяго ў беларускія першыя клясы летася пайшло нават больш дзяцей — 29,3% дзяцей праці 28,7% у 1997 годзе. У Менску, праўда, ўсё змрачней — 4,3% праці 7,3% пазалетася.

Галоўная ж праблема цяпер у тым, што і ў беларускіх школах пануе расейская мова і ў таварыспаваныні, і ў навучанні.

Барыс Тумар

НАША НІВА

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у панядзелкі. №12 (169) 20 САКАВІКА 2000 г.

25 САКАВІКА — ДЗЕНЬ ВОЛІ

Фота Анатоля Клецчуга

АД КОЛАСА ДА КУПАЛА ПРАЗЬ ПЕРАМОГУ

Менскія ўлады спрабуюць адмовіць нацыянальному аргкамітэту Дня Волі—2000 зладзіць на 25 сакавіка сівяточны паход ад пляцу Якуба Коласа да парку імя Янкі Купалы, зьдзекліва накіроўваючы беларусаў сівяткаваць Дзень Незалежнасці на «выган» — ля аўтобуснай станцыі Кульман. Няма сумнёву, што гэта пазыцыя кіраўніцтва адкрыта правакацыйная. Вядома, што людзі ўсё адно прыйдуть 25 сакавіка ў 12-й гадзіне на пляц Якуба Коласа, каб разам адзначыць найважнейшую дату ў гісторыі свае Бацькаўшчыны — дзень аднаўлення дзяржавнасці на беларускіх землях. Улада, відавочна, незадаволеная масавасцю народнага ўдзелу ў Маршы Свабоды і хоча сарваць сівяткаваныне Дня Волі.

Вось як камэнтуе сітуацыю адзін з заяўнікаў сёлетніга Дня Волі (а ўсяго пад заяўкай падпісаліся 78 чалавек), лідэр Народнага фронту Віцук Вячорка: «Гэта адмова паказвае, што: па-першае, рэжым прамаскоўскій байцца шматлюднага выявлення незалежніцкіх памкненій, па-другое, Лукашэнка спалохаўся да гістрыкі троюму Маршу Свабоды-II, ён зразумеў, што Дзень Волі будзе ўзяўшэ больш шматлюдным». Віктар Івашкевіч, які кіраваў дружынай, што забясьпечыла ідэальны парадак на Маршу Свабоды, жартуе: «Мы абяцаем ня біць міліцыі. А калі сур'ёзна, дык ніякай крыўі мы не дапусцім. Наш адказ — выйсці ѹ не паддацца на правакацыі».

Ва ўмовах, калі на галоўнае беларускае сівята менскія ўлады забараняюць урачысты паход і

мітынг у плянаваным месцы, стаіць пытанне выбару для кожнага чалавека — ці ісць ў гэты дзень а 12-й гадзіне на пляц Якуба Коласа, дзе мае адбыцца збор удзельнікаў, ці застацца дома. Які выбар зрабілі вядомыя ўва ўсёй краіне людзі, палітыкі й культурнікі, што для кожнага з іх значыць дата 25 сакавіка? З гэтым пытаннем звязаны ўсіх.

Уладзімер Арлоў, пісменнік: «Лічу, што якраз 25 сакавіка 1918 году ў беларускай гісторыі і пачалося XX стагодзінне. Гэты дзень — нашае галоўнае дзяржавнае сівята, і я адзначаю яго ў любое надвор’е».

Станіслаў Багданкевіч, старшыня АБ'яднанае Грамадзянскае Партыі: Я жорсткі прыхільнік незалежнасці й сувэрэнітetu Беларусі, і таму сама сабой зразумела, што я адзначаю дзень 25 сакавіка як дзень станаўлення нашае Рэспублікі й пачатку дзяржавнае самавызначэння беларускіх нацый. Я буду на плошчы Якуба Коласа ў гэты дзень, калі толькі буду здаровы.

Рыгор Барадулін, народны паэт Беларусі: 25 сакавіка — сівяты для душы маёй дзень. Менавіта гэты дзень дае магчымасць адчуць сібе вольным беларусам, дае спадзеу на вечнасць Беларусі як незалежнае дзяржавы. Невыпадкова праз колькі вякоў пасыля Вялікага Княства Літоўскага дзень аўгустынія памаладзела дзяржавы — Беларуское Народнае Рэспублікі — супаў з днём Святога Звястованія. Гэта знак нябесаў. Калі Бог дасыць здароўе, будзе 25 сакавіка разам з усімі.

Праяз на старонцы 6.

Дэпутата і прадпрымальніка Андрэя Клімава засудзілі на шэсць саванінскіх турмы

Такая была воля Аляксандра Лукашэнкі, які яшчэ ў першы дзень пасля арышту дэпутата два гады таму заявіў, што «Клімав будзе сядзець доўга». У мінулую пятніцу судовы працэс, які цягнуўся сем месяцаў, закончыўся прысудам. Менскі суд Ленінскага раёну адправіў Клімава за краты яшчэ на чатыры гады. Фармальная нагода — прысабечванье сродкаў пры будаўніцтве элінага дому на вуліцы Ладачнай, дзе цяпер жывуць вэртыкальныя і дыпляматы. Але мала кто сумняваецца, што гэты працэс — палітычны. «Судзіць мяне на суд, а Лукашэнка», — сказаў Клімав у апошнім слове. Першы прэзыдэнт на дух не пераносіць сваіх колішніх калег-дэпутатаў, якія ня згодныя з ягонай палітыкай ператварэння краіны ў адсталыя калгас.

«Яны прыбіраюць са сваіх дарогі на толькі палітычных дзеячоў, але нават звычайніх людзей, што ня згодныя з рэжымам, — заявіў Клімав на судзе ў пятніцу. — Палітыкаў забіваюць, садзяць у турмы, яны зынікаюць нават куды. Звычайнім людзям зыніжаюць заробкі, звалняюць з працы. Але, тым ня менш, у палітычным пляне беларусы на галаву вышэйшыя за тых самых рабіцца. Паглядзіце, што там рабіцца — усе цалуюць ногі Пуціну, нават ня ведаючы, хто ён такі, хоць спадаўца на нешта добрае, калі бачыш, што ён зрабіў з чачэнскім народам, наўрад ці можна. А ў нас яшчэ ёсьць людзі, якія не баяцца выйсці на вуліцы і, падкрэсліваю, цывілізаваным метадам, а не са зброяй у руках, бо мы ведаєм, да чаго гэта прыводзіць, паказываюць уладзе, што будзе сядзець на канцэртаў, прымусіць кіпачацца да простых людзей, а не, як сказаў Лукашэнка, пра дабрабыт цэнавых бізнесменаў».

Выглядзе, што ў гэтым прысудзе вельмі шмат ня толькі палітычных матыяў, але і асабістасць кіраўды Лукашэнкі. Значыць, той будзе сядзець датуль, дакуль будзе сядзець на сваёй пасадзе гэты. Ці ж доўга? «Убачымся раней» — крикнуў Клімав сябрам, пакідаючы залю суду.

Алесь Кебік

Менш ямо

НДІ працы правёў апытаўне пра тое, як людзі харчујуцца. 65% аптычных паскардзіліся, што сталі харчавацца горшым апошнім часам, і толькі 2% — лепш, піша БелПАН. 96% усіх аптычных быццам бы не адкладваюць грошай на будучыню зусім, жывуць толькі абы дзень да вечара. Звесткі настолькі сумныя, што аж ня верыцца ў слушнасць апытаўніц.

Б.Т.

2 З УСЁЙ КРАІНЫ

лісты ў рэдакцыю

Свято і цямрэча

Зьвяртаюся да Вас з такой нагоды. Дзесці з год таму пісаў Вам, як рупіца пра народ сёньняшня юлада. У нашай чарнобыльскай вёсцы гэта моцна відно. Дарогу дабіваючы, вадаправод даканалі, свято па вуліцах падбрасалі, ну, і ўсюму рады даюць.

Да мяне сёньня прыстуғнелі з энэрганаляду, бо я на сваёй вуліцы падключыў самавольна ліхтары, праз выключальнік. Склалі АКТ. Правільна, плаціць трэба, а хто будзе — я. Калгас ня хоча за асьвятленне вуліц плаціць, і савет таксама. А ў савеце старшины — «абранынк» пажыцьцёвы і калгасы старшины — «абранынк» пажыцьцёвы мясцовага і раённага саветаў, паказалі на мяне, што я краду электычнасць, каб асьвятліць вуліцу, на якой толькі гразь, вада ды ямы па самы зад іхны тоўсты. Стаяла на КІП фотарэле, дык яго ўкралі ды паставілі на КІП, дзе жыве старшина. Вось так рупіца пра нас вэртыкаль. Куды ні кінь, дык яно ўсходи так. Затое злавілі злачынцу, мяне.

Ну, а злодзей гэты я: электраманіёр сувязі Філіповіч Пяцьро Піліпавіч, жыхар Забалоцця, што ў Чамярысах, гэта там, дзе толькі можна праехаць на ўсходзе, дык тое не заўжды.

З павагай, ваш пастаянны чытак і падпісчык

Пяцьро Філіповіч, в.Чамярысы пад Брагінам

Суродзічы беларусы!

Ад імя Каардынацыйнага Камітэту Беларусай Канады вітаю вас з 82-мі ўгодкамі 25 Сакавіка — Днём незалежнасці Беларусі.

82 гады тому назад 25 сакавіка ў Менску Рада Беларускай Народнай Рэспублікі як законны суверэнны орган беларускага народа, сваёй Трэцяй Устаўной Граматай пад назвай Акту 25 Сакавіка перад усім съветам абавязыціла дзяржаўную незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі ды паравала ўсіякі дзяржаўныя сувязі з Расей, часткай якой дагэтуль была Беларусь. Акт 25 Сакавіка мае для нас калісанальнае значэнне:

1. Актом 25 Сакавіка беларускі народ заявіў ўсюму съвету сваю волю быць незалежным і гэтым запачаткаваў у беларускім адраджэнцікім руху новую эпоху змагання за дзяржаўную незалежнасць Беларусі — незалежніцкую эпоху.

2. Акт 25 Сакавіка паставіў на парадку дня міжнароднае арэны навырашанае пытаньне незалежнасці Беларусі.

3. Актом 25 Сакавіка лічыліся ў бальшавікі, калі ў 1919 годзе мусілі стварыць, хай сабе ѹ фіксыць, БССР. Каб не было Акту 25 Сакавіка, не было ды Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, а была б толькі «Северо-западная» вобласць РСФСР.

4. Каб не было Акту 25 Сакавіка, не было б прадстаўніцтва

Беларусі ў Задзіночаных Нацыях.

5. Каб не было Акту 25 Сакавіка, не было ды Рэспублікі Беларусь.

Таму мы — дзе б мы ні знаходзіліся — у Эўропе, ЗША, Канадзе ці Аўстралиі — з году ў год съвіта і ўрачыста адзначаем наше найвялікшае нацыянальнае съвіта.

25 САКАВІКА — ДНЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ.

З нагоды съвіта жадаем вам добра гэдаўшы ѹ спору ѹ працы, накіраванай ды бобра нашай беларускай вызвольнай справы.

ЖЫВЕ БЕЛАРУСКИ НАРОД У ЗМАГАНЬНІ! ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Др. Раіса Жук-Грышкевіч, Бэры, Канада

Пачатак сямейнай гісторыі

Якуб Яцкевіч нарадзіўся ў «сялянскай сям'і» (яго продкі ня здолелі ў свой час даказаць паперамі маскалям сваё шляхецкае падданье) ў 1899 годзе ў вёсцы Семякава, што пад Мірам. Дзякуючы намаганням бабулькі Юзэфы, атрымаў грунтавую хатнюю адукцыю. Бацькі накіравалі хлопца ў народную вучэльню...

У 1917 годзе Якуб у царскім войску. Як пачаліся хваліванні, ён вярнуўся дамоў. Адэлы ўжо не застаў бацькі, бабулькі. Ужо ў наступным годзе, развітаўшыся з робінімі, ён звяхаў у Петраград, адкуль вярнуўся ў 22-м кавалём. Гэта было ўжо за польскім часам. Неўзабаве ён ўжо валодае ўласнаю кузняю, мае добры кавалак лесу ў навакольі вёсکі.

З вясковай прыгажуніяй Надзеяй быў знаёмы здаўна — сем'і вельмі сясьяраваліся... Праз трэх гады адбыўся шлюб — многія з старых вяскоўцаў і сёньня ўзгадваюць «Якубава вяселле». Праз год зьявілася першая дачка — Аліцыя. Час бег, ствараўся дабраўбыт. Ніхто ня мог прайдачыць далейшага. Брат Якуба, Франак, у 38-м угаворваў яго звяхаць у Канаду. Якуб застаўся. Што яму рабіць у далёкай краіне, калі тут ён мае ўсё?

Праз год напалі на Польшу немцы. У вёсцы ўсе ведалі, што Сталін убаку не застанеца. І Сталін прыйшоў. Кузню ў сівіран спалілі адразу. Што-колечы з хатняе жывёлы ў маёмасці пазабіралі. Забралі Якубава дзядзьку... Сам Якуб стаў «ворагам народа». І ён на вытрымай душэўных хваляваньняў.

Зям'я засталася без гаспадара.

Сям'я з чатырох чалавек: кабета гадоў 35, трэх дзяўчынкі ў хлопчык. Зымітрок 9 гадоў. Вось ужо тыдзень яны сядзяць і чакаюць вывазу ў Сыбір... Хатнія рэчы колішніяе заможнае сям'і: гадзіннік, крэслы, некалькі куфраў — пакладзенія на вазы...

Вазы так і не зварухнуліся. Праз два дні прыйшлі немцы.

Далей для Якубавай сям'і ўсе было «тыпова», «па-савецку»... Хлопчык Зымітрок — гэта мой дзед.

Яцак Руслакі, Менск

Жарт

Малюнак Віктара Фурмана, Менск

ПА ЗАКОНАХ ПОДЛАСЦІ

Судзьдзя Марыя Фёдарава апраўдала выдавецтва «Праваслаўная ініцыятыва», што выпусціла з друку антысеміцкую кніжку «Вайна па законах подласці». Матэрыялы, якія ўтрымлівае выданье, яна палічыла зьвесткамі, «што носяць навуковыя характеристы і мусіць ацэнвацца Акадэміяй Навук». Прадстаўнікі жыдоўскай грамады з гэтym не пагадзіліся. «Зъ якога гэта часу адкрытыя заклікі «Ві жыдоў, ратуй Расею» займеў навуковыя характеристы?» — праста ў залі суду абураўся Міхайл Бурштайн, старшыня Саюзу габрэйскіх вэтэранаў і інвалідаў вайны, аднаго з спаўышчыкаў. «Мы спадзяемся, што гэтае рашэнне было навязанае зверху, а не прынятае паводле сумлення судзьдзі», — зазначыў спрэс-секрэтар «Праваслаўнай ініцыятывы» Чартовіч скажаў мне, што і мітропаліт Філарэт паганіў выдавецтва за кнігу.

Барыс Тумар

ХРЭСТ НА СВАБОДУ

рушашь Канстытуцый.

Тады заснавальнікі зьвярнуліся ў суд. На судзе заснавальнікі адзначылі, што Пінскі гарвыканкам ня можа вырашыць, колькі газэт патрэбна грамадзянам, і ня можа выконваць функцыі органу, які дазваляе ці не дазваляе існаваць сродкам масавай інфармацыі. А ўсе патрабаваныя выканкаму пададзі падатковыя паперы ў паспорунак і склалі пратакол. Бацькі хлопца накіравалі ў абласную прокуратуру скарыту пра незаконнае затрыманні. Юрасі ўжо затрымлівалі ў сярэдзіне лютага за напісаныя патрыятычныя графіцы на сценах алійнага завода.

Б.Т.

Заганяюць у калгас

Пара жыхароў вёскі Белькаўшчына, што на Дрысеншчыне, вымушаны зноўку ўступіць у тутайшы калгас «Усход» пад пагрозай высляення з хатаў. Шмат гадоў таму, быўшы калгасынкамі, яны атрымалі ад гаспадаркі жытло, а тады павыходзілі з калгасу. Цяпер калгас падаў у суд на «аднаасобнік» з патрабаванынем павысяціць іх з занятых службовых памяшканняў. Што атрыманае жытло — службовае, вяскоўцы даведаліся толькі цяпер, — піша ў сваім бюлётэні Беларуская Асацыяцыя Рэурсавых Цэнтраў. Старшыня калгаса кажа адзначана: «Ці вяртайцеся працаўцаў у калгас, ці вызываюць кватэры».

Сытуацыя, на жаль, знаёмая ці на ў кожным беларускім калгасе, бо гэта ж і ёсьць сучасны прыгон — жыльём тримаць церазь сілу.

Б.Т.

Прытым, што транспартныя паслугі субсыдујуцца і датуюцца. Але славутым айчынным спажывцам чаркі і скваркі гэлага мала: прадэзд на прыгарадных пасажырскіх маршрутах не аплочвае да 40% пасажыраў, без уліку ільготнікаў. Ускосна эканомія грамадзянама праз усе згаданыя спосoby складае да 10% рэальных выдаткаў.

Між тым, на адной з прэсавых канфэрэнцыяў старшыня гарвыканкаму Васіль Шуст сярод іншага сказаў, што газету зарэгістраваць ня дасыць, бо «зразумела, чые замовы яна будзе выконваць».

Аляксей Дзікаўскі, Пінск

Да якой зоны?

У мінулую нядзелю тэлефонуе мне начальнік і лаецца. Маўляй, чаго генэральную эканамічную падзею тыдня не асьвяляеш: указ №117, які супраць пасярэднікаў. Во, думаю, знойшоў сабе падзею. Указ гэны дзейніцаў пачне толькі з 1 ліпеня, і халера яго ведае, што яшчэ да той пары здаўшица. Да таго ж пасярэднік «Нашай Ніўі» не чытае.

Караецай кажучы, нікакая гэта не эканамічна падзея, а наадварот, вельмі палітычная: фокус-марокус для малаадукаваных мансаў выбарцаў. Няхай сабе бабулькі з дзядулькамі і розныя працоўніцы, едучы штодня прыгараднымі цягнікамі, думаюць, што іхныя грошы адбрапаць крывасмокі-пасярэднікамі, а не БЧ (Беларуская чыгунка), што з 10 сакавіка беспасярэдніе ўдвай падняла кошт праезду адной зоны.

Во дзе прычма эканомікі. Аплата транспарту складае блізкі чверці выдаткаў сям'і ўніверситету на чыгунцы, калі скорацілі каля 12 тысячаў каляе-

вых абходчыкаў і гэткага кшталту пэрсанал іншых прафесій, падвойваеца з-за агульнай недагледжанасці нашай чыгункі.

Адказныя за перагляд тарыфу дзяржаўныя мужы не паспяваюць іх пераглядаць дзеля імклівай інфляцыі. Тым часам набліжаецца Дзень Волі і масавая пасадка бульбы. Паўмільёна гарадзікі сем'яў, што маюць ленішчы і гароды, рыхтуюцца. Паўтара мільёна сем'яў, што маюць родзічай на вёсцы, таксама рыхтуюцца. Чухаюць у патыліцах грамадзяніне, бо для 40% з іх незадўгая рыса галечы, за якой яны апынуліся з-за свайгэлтаральныя актыўнасці, з-за тутайкі квіткоў пачынае набываць выгляд рысы аселасці.

Тым на менш пасадка бульбы і гародніны адбудзеца пры любым надвор'і. Сэлектарнай нарады ніхто чакаецца ня будзе. Кожны ўваенніца ў электрычку і падзея да свайго лапіка зямлі, дзесяці ў пяты зоне. Будзе ехань і думка пра тое, чаму хлеб робіцца цяжэйшы.

А калі многа людзей думаюць разам і побач, іх Бог заўважае.

Міхал Залескі

Свабода і крадзёж

У Баранавічах, пакуль мясцовая міліцыя рыхтавалася да Маршу Свабоды, ля самага гарвыканкаму адбыўся крадзёж. З помніка 9 загінулым воінам-інтэрнацыяналістам скралі скulpturu. Помнік уяўляе сабой двухметровую каменную глыбу, пасечаную кулявыми адтулінамі, наверсе якой знаходзілася невялікая скulptura савецкага салдата, што падаў падстралены душманскай куляй. Выява інтэрнацыяналіста была бронзавай і важыла каля 15 кг.

Руслан Равіка, Баранавічы

Віцебскі марш

Акцыя ў падрымку «Маршу Свабоды» прайшлі і ў іншых гародох Беларусі. У Віцебску шэ

ТЭЛЕВІЗАР

Народны чалавек

16 сакавіка Лукашэнка на ведаў Мікашэвічы, дзе здабываюць граніт. Здабывуць каменя, аднак, стаяць на мяжы банкруту.

Мікашэвічы — гарадзкі пасёлак у Лунінецкім раёне з насельніцтвам каля 18 тысяч чалавек. Тут месеціца аўгуста «Граніт», на якім з граніту вырабляюць дрэс. Гранітнае радовішча гэтае — унікальнае. Месцау, дзе граніт падступае так блізка да паверхні, у Беларусі два — ёсьць яшчэ каля вёскі Дайнова. Мікашэвічы граніт добры тым, што ўзворень радыяктыўнасці ў ім вельмі нізкі, у адрозненінне ад гранітаў на большасці радовішчаў за мяжой, і плюта вельмі гладкая. На аўгуставіні «Граніт» працуе каля дзясяткаў тысяч чалавек. Яшчэ 2—3 гады таму сярэдні заробак тут быў каля 150 даляраў, цяпер — 30—40. Прадпрыемства працуе напаўслы. Чарговы заробак ня выплацілі нават да прыезду Лукашэнкі.

А той прылягцеў разъбірацца з праблемамі прадпрыемства ў чацвер. Прыйкладна паўтысячны натоўп сустракаў яго на стадыёне, куды прызымліўся гелікоптар. Бацюшка зместачковай праваслаўнай царквы разам з хорам праславіў Лукашэнку «многія лета». Пасля кароткае размовы з натоўпам, пад час якой людзі скандзіліся на цяжкае жыцьцё і дрэнных начальнікаў, Рыгоравіч паехаў на «Граніт». Усе дарогі да прадпрыемства былі перакрыты міліцыянтамі. Як мы пазней даведаліся ад супрацоўнікаў, дзеля госьці ў заводскім кар'еры, дзе здабываюць граніт, зрабілі паказальныя выху.

Пару гадоў таму такія выбухі рабілі штодня, цяпер — раз на тыдзень. Пакуль Лукашэнка разъбіраўся з «Гранітам», каля ўніверсаму ў цэнтры Мікашэвічай сабраліся каля трахсот чалавек, каб паглядзець на працэды. Шмат хто з натоўпу прыхадзіў здэлек, каб прапрасіць у Лукашэнкі дапамогі. Некалькі старых кабет трымалі ў руках каляровыя лісты ў форме трохкунтніка, дасланыя ім калісці на Дзень Перамогі Лукашэнкам, і казалі, што раз ен ім пісаў, дык і выслушав. Жанчына з Жыткавіцкага раёну прыехала, каб ёй дапамаглі адрамантаваць хлеў, бо саўгаснае начальства рабіць гэтага ня хоча. У самім універсаме — вялізная чарга. У прафажу — танныя кілбаса і вялікі асартымент іншага мяснога. Звычайна ж крамы пустыя. У краме за рогам асартымент аказаўся зусім іншы. Акрамя дастаўкі кілбасаў у краму, да прыезду Лукашэнкі пафарбавалі агароджу ды пару будынкаў, што месцяцца ўздоўж вуліцы Маладэчнай. Прыйкладна другі гадзіні да ўніверсаму наехала шмат міліцыянтаў і супрацоўнікаў службы бяспекі, якія нацягнулі стужку, за якой вышынёвавалі прысунтых. Міліцыянты павыгналі таксама з натоўпу некаторых сыпітых і неахайнай аправутых мужчынай. Яшчэ праз гадзіну паказаўся экскорт, аднак, расчароўваючы прысутных, якія прастаялі на вуліцы пры дрэнным надвор'і каля пяці гадзін, Лукашэнка праехаў упрочкі. Тады натоўп дварамі кінуўся да стадыёну, дзе стаяў гелікоптар, які, пакуль людзі дабеглі, ужо падымаўся ў паветра.

Расчараваныя жыхары Мікашэвічай пайшлі назад у краму. Аднак універсам ужо зачынілі.

Аляксей Дзікавіцкі, Мікашэвічы

МАРШУ СВАБОДЫ-2000

Славамір АДАМОВІЧ

Марш, марш-2000,
рукі ў замок,
воляю трызнячы,
мераем крок.

Юныя, моцныя
цягліцы плеч.
Мы паўнамоцныя,
іншыя — преч!

Воды расталыя,
вечер з Дняпра.

За Край паўсталыя
крыкнем: «Ура!»

Мокра на дворышчах,
светла ў душы,
ворагаў зборышчы
съмела крыши!

Гэй жа, звязовы,
хутчэй засыпявай
нашу маршовую
за Родны Край!

Фота: IREX-ProMedia

3

ПАЛОНЫЯ

У Горадні працягваецца суд над групоўкай з 10 чалавек, якія ня здолелі за гроши правесці церазь беларуска-польскую мяжу віетнамцаў, аўганцаў ды іншых нелегалаў.

— сваім ці літоўскім. Яшчэ ка-
жуць, што ў памежных вёсках
часам можна ўбачыць якога-не-
будзь пакістанца, які неўзабаве-
зьвікае. Лічыцца, што гэта над-
звычай разумны пакістанец.
Паколькі ён ня плоціць вялікія
грошы сталічным няўдакам, а дае
100 даляраў вясковаму дзядзьку,
які амаль стопрацентова завядзе
яго ў Літву. Хаця, на першы по-
гляд, больш надзеяна быць у гру-
пе. Але іх летас было спынена
на мяжы цэлых дзесяць адных
толькі Гарадзенскім памежным
атрадам.

Аднак, вернемся ў судовую
залю. Першая акцыя рыхтавала-
ся наступным чынам. Грамадзянін Літвы Азенас К.
нібыта пазнаёміўся на
гарадзенскім рэчавым рынку з 40-
45-гадовым мужчынам, які на-
звався Стасам. На ягону просьбу
літоўца набыў стары грузавік,
паводле матэрыялаў съледства —
ГАЗ-51. Хаця сам Азенас сказаў
на судзе, што гэта «гірыд»,
паколькі сабраны з частак розных
машынаў. Разам з Іванам С. у
Верцялішках яны зрабілі ў кузаве
хонкаву для нелегалаў... Сярод
абінавачаных у судзе знаходзяцца
і троі грамадзяніны Польшчы.

Усіх іх засыпелі на гарачым, і віну
свяко яны прызналі, таму, дума-
ецца, іхныя прозвішчы можна
назваць. Дык вось, жнівенскай
ноччу 15 нелегалаў, дастаўленыя
зі Менску, былі сустрэтыя тым
самым «Стасам», які прыехаў на
«Маздзэ». Сустрэча адбылася ў
Гарадзенскім раёне на шашы,
якія вядзе ў бок Літвы. Шафёр
Іван С. і палік П. Раманоўскі (да-
рэчы, пракурор на працэсе такса-

ма Раманоўскі) прынялі нелега-
лаў і ў грузавіку накіраваліся з
імі да польскай мяжы. Там іх
мусілі сустрэць два мужчыны-
праваднікі. Аднак сустрэчы не
адбылося. Счакаўшы гадзінку ў
дамоўленым месцы, вырашылі
падацца далей — у бок мяжы
самі, але былі скопленыя
памежнікамі.

Палік паведаміў съледчым,
што ў Сувалках, дзе ён жыве, у
бары адзін мужчына, які называў-
ся «Стаскам», прапанаваў яму
зарабіць. Патлумачыў, што за пе-
рэвод праз мяжу групы з 30—40
нелегалаў будзе плаціць 1000 да-
ляраў, і даў нумар свайго тэлефо-
ну ў Горадні. Пазней Раманоўскі¹
прыехаў у Горадню, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі³
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁴
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁵
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁶
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁷
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁸
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі⁹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁰
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹¹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹²
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹³
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁴
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁵
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁶
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁷
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁸
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі¹⁹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁰
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²¹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²²
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²³
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁴
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁵
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁶
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁷
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁸
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі²⁹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі³⁰
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі³¹
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі³²
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэў яго на вакзале і сказаў, што з
працай затрымка. Наступным разам
яны сустрэліся ў сквэры каля
гарадзенскага Т-34. Раманоўскі³³
прахадзіў у Горадні, Стасек суст-
рэ

4 ЛЮСТРА ДЗЁН

Спорт

ПРАВАЛІСЯ Ў ЭЛІТУ

эўрапейскага настольнага тэнісу нашы дзеўкі

З месяц таму, калі беларуская каманда пінг-понгу вярталася на радзіму з правальнага для беларусаў сусветнага першынства ў Тайландзе, айчынныя заўзятары плаваліся ды ляяліся. Спрауды, аматары спорту не маглі быць у захапленыні ад 13-га месца беларусы ды 17-га радка мужчынскай каманды на тайскім мундымі. Здавалася, што беларускаму настольнаму тэнісу хуткі прыйдзе самы сапраўдны гамон. Нават наша беларуская зорка гэтага віду спорту Уладзімер Самсонаў пачаў спаквала збаўляць абароты, аддаючыся, відаць, шаленаму каханню са сваёй сэрскай пасіяй, якую ён склеіў на нейкім турніры ў Бялградзе. Хтосьці са спартовых фанаў ужо паставіў для сябе крыж на пінг-понгу ды пачаў горача сачыць за нашымі хакеістамі...

Але беларуская зборная настольнага тэнісу на пачатку вясны, скінуўшы зімовую мэлянхолічнасць, упершыню прабілася ў

Богусь Біятланенак

Б Т В А Ч Ы М А Б Е Л А Р У С А НЯМОЕ ТВ

Прыціхлі размовы пра адкрытыё другога беларускага канала. Ніхто не хавае, што грошай няма ў адзін. На БТ зрываючца заплянаваныя здымкі, скарачаючы камандзіроўкі і выезды — бэнзыну таксама няма. Размовы ідуць адно пра скарачэнне эфіру ды штату. Дзяржава адмаўляеца тримаць насокрэдзь дзяржаўнае тэлебачанье. Улады кажуць: самі павінны выжываць. Але ці ня ўлады вінаватыя, што беларускі «блакітны экран» шэры ва ўскосным і простым сэнсе, бо ня можа ў слова сказаць без прымусу? Што ў краіне няма каму даваць для тэлебачанья рэкламу? І што замест злабадзённых тэмай у эфіры ў любой прыгодзе чуеш адно — «александар лукашэнка».

У атмасфэры ўсеагульнага занядыду ды амаль усеагульнай абыякавасці, што пануе на БТ, не зьдзіўляецца, калі бачыш перадачы з такім жахлівымі хібамі, якімі вызначыўся на мінулым тыдні «Тураб’ектыў». Неблагі ў прынцыпе расповед пра Чэхию ішоў голым тэкстам па відэашэрагу без анікай музичнай агучкі, якой патрабуюць перадачы таго роду. Болей за тое, нават пасля таго як у закадравай начытцы гучалі фактычна запрашэнні паслухаваць песні ці праскія аркест-

Арцём Лук’яновіч

ры, далей ішло нямое кіно. З кадрамі тых аркестрыкаў. Можна паверыць, што ў прадоўнай запарцы не зайджылі, як гук не запісаўся. Але каб ніхто не сабраўся праверыць, што пускаюць у эфір?! Маўляў, не палітыка, дык хай там хоць чорта лысага...

У наступную сераду ў 18.20 пасля доўгага перапынку выйдзе чарговая праграма сэрыі «Цені і постаци». Сэрыя распавядае пра асобаў беларускіх гісторыі і культуры, якія заслугоўваюць ушанаваньня, але практична забытых. Гэты выпуск прысьвечаны слыннаму оপрнаму артысту першай паловы XX ст. Сзелуху-Качанскому. «Забытаму», бо быў несавецкім чалавекам. Мэтрыял для праграмы здымалася ў Менску і Пецярбургу. Пра колькіх беларускіх славутасцяў можна было б распавесці, звязаўшы ў ту ж Прагу — але дзеяя гроши?..

Алесь Аркуш

19 красавіка (серада) у канцэртнай залі «Менск» адбудзеца прэзентацыя альбому «ВОЛННЫЕ ТАНЦЫ: НОВАЯ АЛЬТЕРНАТИВА» з удзелам беларускіх гуртоў «NRM», «Нейродобель», «Крама», «Крыів», «Палац», «Уліс», «Тройца», «Новае Неба», «Лявоны» і гасціць зь Беластоку (Польша) — гурт «R.F.BRAHA». Пачатак а 19.00. Праходжыць па падрэднай акрэдытациі. Дадатковая інфармацыя праз тэл.: (017) 227-51-09

Падпіска падоўжаная да 22 сакавіка

«Наша Ніва» — больш, чым прости газета. Гэта розум і голас незалежнага беларускага грамадзтва. Дык падпісваецца! Падпісны індэкс 63125. Падпіску на «НН» прымаюць на любой пошце, у любым шапіку «Белсаюздруку».

Падпіска на другі квартал падоўжаная да 22 сакавіка. Яна каштует:

для менчукоў на шапік ці краму «Белсаюздруку» — 1170 руб. (на кожны месяц — 390 руб.);

звычайная на пошце ці ў «Белсаюздруку» — 1317 руб. (на месяц — 439 руб.)

Менчукі! Падпіска на шапік вельмі зручная: абыходзіцца танчней, чым купляць, а забіраць можна хоць у панядзелак, хоць калі хочаш, нават праз месяц. Сыпіш шапікай мы тутака падаем. Вельмі просім: калі Вы купляеце газету штотыдня, дык, калі ласка, замест гэтага падпішыцесь. Вось чаму: продаж праз «Белсаюздрук» выходзіць для газеты стратны, а падпіска прыносіць прыбытак (хоць для Вас падпіска таксама выгаднейшая па грошах). Бо калі прадаюць газету ў шапіку, дык 40% кошту «Белсаюздрук» бярэ сабе, а рэшту грошай нам вяртае толькі праз 3 месяцы. І мы ня маєм як развязвацца.

Дык падпішыцесь, калі ласка. Во Беларусь мяніеца, а «Наша Ніва» застаецца.

Рэдакцыя

Прэзэнтацыя ў духу Маршу

Уладзімер Арлоў і Генадзь Сагановіч прэзентавалі сваё «Дзесяць вякоў беларускай гісторыі» ў муарох легендарнага Беларускага ліцэю. Аўтары «Дзесяцёх вякоў...» ролю гэтай навучальнай установы для Беларусі акрэслілі так: «Ліцэй можа прэтэндаваць на сваё месца і ў нашай кнізе. Будзе зьдзейснены, напэўна ж, і праект кнігі пра ліцэй — нехта можа яе ўжо піша. Шмат старонак пра ліцэй можна знайсць у кнізе «Анімены», хоць і не адпаведны назоў яна мае: голос беларусаў не нямеет, а гучыць мачней і мачней!». На імпрэзе панаваў дух яшчэ нядаўна мінулага Маршу Свабоды — II. «Ня ўжо Беларусі наканавана быць, краем засыненага велікана, куды ніколі на прыйдзе Вясна?» — запыталася адна ліцэйкі. У Арлоў адказаў гэтыкама вобразна: «Калі паслушаць дыктараў БТ, якія называюць апанэнтаў рэжыму «адмарозкамі», у нас ўсё больше «адмарожаных», і на карысць гэтага сведчыць Марш Свабоды — II. Я з аптымізмам гляджу ў будучыню. Прагнозы — рызыкоўнай рэч. Даставаўскі напісаў у дзённікі: «Задзірочку ўнукам і прайнукам, якім наканавана пабачыць Расею ў 1941 годзе...»

Аўтары «Дзесяцёх вякоў...» прызналіся, што пяцёхтысічны наклад амаль разыходзіцца, і цяпер паўстает патрэба перавыдання. Раней У.Арлоў адмаўляў магчымасць працягнуць кнігі ад 1918 году да сёняння, але гэтым разам нечакана выдаў пакуль яшчэ няпэўныя пляны: «Можа мы дапішам кнігу, калі пачинецца новае стагодзідзе, бо з адлегласці лепей будзе відаць панараму падзеяў».

Віктар Мухін

«Вялеса» ўручылі Папеку

18 красавіка ў Полацку Таварыства Вольных Літаратаў уручыла штогодовую літаратурную прэмію «Гліяны Вялес» павту-пчалияру з Пружаншчыны Міколу Папеку. Прамова ляўрэата была прысьвечана вайне: «Перамога ў «Вялікай Айчыннай Вайне» па сутнасці не была нашай перамогай і таму не дала здароўя нашаму духу». Потым паэт чытаў свае вершы.

Алесь Аркуш

«ЖЫЦЬЦЁ ЖУКОЎ», «МЕЧ У КА-МЕНІ», «БАЛТО», «АЛІСА У КРАІНЕ ЦУДАУ», «ПРЫГАЖУНЯ У СОН-ННЫМ ЛЕСЕ» — мультыплікацыйныя фільмы, дубляваныя па-беларуску акторамі вядучых менскіх тэатраў.

«АЗБУКА ДЛЯ МАЛЕНЬКІХ», «ЕХАЎ КАЗАЧНІК БАЙ», «ЦІК-ТАК ХОДЗІКІ», «БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ КАЗКІ», «СТОЙКІ АЛАВЯННЫ САЛАЦІК + КАЛІФ-БУСЕЛ» — аўдыёкасты з записамі

казак, калыханак, песьні для маленьких беларусаў.

Цяпер і ў Віцебску: вул. Гоголя 14, крама «Сучаснік»

Кошт відзакасэты — 2 000 руб.,

кошт аўдыёкасты — 600 руб.

Звяртайцеся на тэл.: 8 (017) 228-45-88.

Касоты можна замовіць, пералічыўши грошы звычайнім паштовым пераказам на раҳунак ЗАТ «Сотвар»,

р/р 3012000000195 ф/л №506 ОАО СБ «Беларусбанк».

г. Мінск код 809. У графе «Для пісъмовага паведам-лення» напішыце, якую касэту вы замаўляеце.

«Гісторыя цацак»

«Навінкі»

«Жыцьцё жукоў», «Меч у Ка-Мені», «Балто», «Аліса у Краіне Цудаў», «Прыгажуня ў Сон-Ннім Лесе» — мультыплікацыйныя фільмы, дубляваныя па-беларуску акторамі вядучых менскіх тэатраў.

«Азбука для маленікіх», «Ехай Казачнік Бай», «Цік-так ходзікі», «Беларускія народныя казкі», «Стойкі Алавянны салацік + Каліф-бусел» — аўдыёкасты з записамі

казак, калыханак, песьні для маленікіх беларусаў.

Цяпер і ў Віцебску: вул. Гоголя 14, крама «Сучаснік»

Кошт відзакасэты — 2 000 руб.,

кошт аўдыёкасты — 600 руб.

Звяртайцеся на тэл.: 8 (017) 228-45-88.

Касоты можна замовіць, пералічыўши грошы звычайнім паштовым пераказам на раҳунак ЗАТ «Сотвар»,

р/р 3012000000195 ф/л №506 ОАО СБ «Беларусбанк».

г. Мінск код 809. У графе «Для пісъмовага паведам-лення» напішыце, якую касэту вы замаўляеце.

«Гісторыя цацак»

«Навінкі»

«Жыцьцё жукоў», «Меч у Ка-Мені», «Балто», «Аліса у Краіне Цудаў», «Прыгажуня ў Сон-Ннім Лесе» — мультыплікацыйныя фільмы, дубляваныя па-беларуску акторамі вядучых менскіх тэатраў.

«Азбука для маленікіх», «Ехай Казачнік Бай», «Цік-так ходзікі», «Беларускія народныя казкі», «Стойкі Алавянны салацік + Каліф-бусел» — аўдыёкасты з записамі

казак, калыханак, песьні для маленікіх беларусаў.

Цяпер і ў Віцебску: вул. Гоголя 14, крама «Сучаснік»

Кошт відзакасэты — 2 000 руб.,

кошт аўдыёкасты — 600 руб.

Звяртайцеся на тэл.: 8 (017) 228-45-88.

Касоты можна замовіць, пералічыўши грошы звычайнім паштовым пераказам на раҳунак ЗАТ «Сотвар»,

р/р 3012000000195 ф/л №506 ОАО СБ «Беларусбанк».

г. Мінск код 809. У графе «Для пісъмовага паведам-лення» напішыце, якую касэту вы замаўляеце.

«Гісторыя цацак»

«Навінкі»

«Жыцьцё жукоў», «Меч у Ка-Мені», «Балто», «Аліса у Краіне Цудаў», «Прыгажуня ў Сон-Ннім Лесе» — мультыплікацыйныя фільмы, дубляваныя па-беларуску акторамі вядучых менскіх тэатраў.

«Азбука для маленікіх», «Ехай Казачнік Бай», «Цік-так ходзікі», «Беларускія народныя казкі», «Стойкі Алавянны салацік + Каліф-бусел» — аўдыёкасты з записамі

казак, калыханак, песьні для маленікіх беларусаў.

Цяпер і ў Віцебску: вул. Гоголя 14, крама «Сучаснік»

Кошт відзакасэты — 2 000 руб.,

кошт аўдыёкасты — 600 руб.

Звяртайцеся на тэл

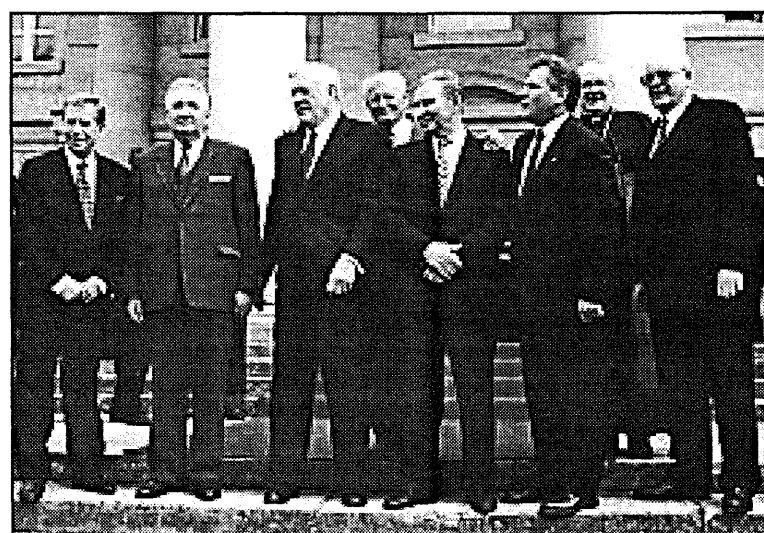
Салідарнасьць з Чачэніяй

У пятніцу 15 франтаўца наладзілі пікет салідарнасьці з Чачэніяй і перадалі пэтыцыю пратэсту ў расейскае пасольства, а ў суботу на Варвашэні, 8 Малады Фронт ладзіў «Грамадзкі працэс» над вайной у Чачні — «Барацьба за незалежнасць і генацыд: праўда супраць хлускы».

На слуханьні запрасілі журналістаў, вайскоўцаў і праваабаронцаў — у якасці съведкаў і экспертаў. Таксама быў прысяжны (пазіт Артур Вольскі, галоўны рэдактар «Беларускай Маладзёжнай» Тацяна Мельнічук-Нічыпарук), палітык Вячаслаў Січычкі і съпраўвачка Кася Камоцкая), два супрапріўные бакі («расейскі» і «чачэнскі»), аптытані і съведчанін. Бакі расказвалі пра міжнароднае заканадаўства пры вайсковых канфліктах, пра захопы закладнікаў, масавыя забойствы і фільтрацыйныя лягеры. Яўген Скокча прывёз з Масквы, з Камітэту салдацкіх мацярок, здымкі і прыводзіў съведчанінам злачынстваў на вайне. Выступіла на працесе і дайняя аўтарка «НН» Тацяна Сынітко — яна рабіла рэпартажы з Паўночнага Каўказу ў часе першай чачэнскай кампаніі.

Вынікам працэсу стала аўтадаўлење Маладым Фронтам збору дапамогі ахвярам вайны. Гуманітарныя пасылкі маюць быць адпраўлены ў лягеры чачэнскіх уцекачоў. Ахвярадаўцы могуць звязацца на Варвашэні, 8.

Р.С.

Сем прэзыдэнтаў на спатканы ў Гнезне, 1997

НАД ГРОБАМ АДАЛЬБЭРТА

12 сакавіка ў польскім горадзе Гнезне адбылося спатканые прэзыдэнтаў Польшчы, Вугоршчыны, Нямеччыны, Славаччыны і Літвы. Размова была пра ёўрапейскае яднаніне, супрацоўніцтва, патрэбу новай канцэпцыі будовы агульной супольнасці народаў, якія працтваўляюць розныя культуры і рэлігіі. Вацлаў Гавэл не прыехаў, бо ляжаў у вайсковым шпіталі — яму камуністычныя турмы зьвялі лёгкія. Леанід Кучма памяняў пляны напярэдадні, бо здарылася трагедыя ў вугальняй шахце ў Данбасе. Лукашэнку нікто не запрашаў.

Першая сутэрэча прэзыдэнтаў (таксама без Лукашэнкі) адбылася ў Гнезне ў 1997 годзе, калі з імі спаткаўся Рымскі Папа. А перед тым прэзыдэнты краін балта-чарнаморскага пасу спатыкаліся ў Таліне. Лукашэнкі, зразумела, таксама не было. Ён супрацьпастаўі тады ёўрапейцам расейка-беларускую парламэнцкую сесію ў Берасці і паездку дэпутатаў у Віскулі пры польскай мяжы, дзе яны лаялі тых, хто скасаваў савецкую імпэрыю.

Сёлетніе спатканые ў Гнезне не адбылося праз 1000 гадоў пасля вядомага «гнезненскага зъезду». Менавіта ў 1000 годзе германскі імпэратор Отан III, які вельмі шанаваў вядомага хрысціянскага Святога Адальберта, наведаў Гнезна, дзе знаходзілася ягоная грабніца.

Сяргей Астраўцоў

Польскі кароль Баліслаў Харобры прыняў імпэратора з вялікай пашанай, а госьць прызначыў яго суправіцелем імпэрыі і ўсклаў яму на галаву каралеўскую дыядэму. Як паведамляе «Вялікапольская кроніка», германскі імпэратор падарыў гаспадару таксама хрысціянскія ралікі — «дзіду Святога Маўрыкія і цвік Гасподні», а Баліслаў яму — «руку Святога Пакутніка Адальберта».

Гнезна — гістарычная сталіца Польшчы. Паводле «Вялікапольскай кронікі», менавіта легендарны Лех тут пабудаваў сабе сталіцу. У X ст. горад быў сталіцай дзяржавы Пястай, а да XIV ст. тут каранаваліся ўсе каралі. У Гнезне пахаваны патрон сёньняшній аўянданай Эўропы — Святы Адальберт (ён вядомы таксама пад імем Святога Войцаха). Ён быў праскім біскупам, затым быў запрошаны з Чэхіі ў Польшчу пры канцы 996 году каралём Баліславам Харобрым. У наступным годзе біскуп адправіўся хрысціць прусаў, але быў імі забіты. Яго абвясьцілі святым у 999 годзе.

Беларус у тыя часы толькі стала хрысціянскай. У 992 годзе ў Полацку з'явіўся першы япіскап. А ў 1000-м памёрла першая манашка — князёна Рагнеда, у манастве — Настасця.

Сяргей Астраўцоў

ЛІСА Ў ЭЎРАПЕЙСКІМ КУРАТНІКУ

Пярэпалах, які нарабіў Ёрг Гайдэр са сваёй Партыяй Свабоды, ужо даўся Аўстрыі ў знакі: дзяйбуць Гайдэра, а дастаецца ўсёй краіне. 4 лютага, калі новы аўстрыйскі ўрад, у які ўваішла і Партыя Свабоды, прыняў прысяжу, на Аўстрыю наклалі санкцыі: Ізраіль адклікаў сваёго пасла, эўрапейскія краіны прыпынілі міждзяржавную сувязь, звязлі да мінімуму контакты з аўстрыйскімі пасламі ды адмовілі ў падтрымкы аўстрыйскім кандыдатам на міжнародных пасадах.

Калі міністар замежных спраў краіны Бэніта Фэрара-Вальднер узмалілася ў Бру塞尔і аб зымякчэнні санкцыяў на падставе рэплютації Аўстрыі як дэмакратычнай краіны, падмацаванай шматлікімі накіраванымі на падтрымку правоў чалавека заявамі з боку яе ўраду, ёй запярэчыў міністар замежных спраў Партугаліі, якую цяпер старшыню ў Эўропе: паводле ягоных словаў, гэтых заяваву было падзарона шмат.

Атрымліваецца, аўстрыйцы насыцярожаюць і тады, калі маўчаць пра права меншасці ён эўрапейскія вартасці, і тады, калі гавораць пра іх.

Цікава, што Эўропа вялікае самаю афіцыйна ня сварыцца з Аўстрыяй, якая не парушыла ягоных законоў. Санкцыі наклалі паасобку ўсе краіны, якія складаюць гэтае звязаніе дзяржаваў.

Да баражы адрозніваюць культурныя дзеячы, якія пачалі складаць пэтыцыі, у якіх адмаўляліся ў будучыні ад падтрымкі сваёй творчасці з боку аўстрыйскага ўраду. Вядома, многія сапраўды пішчы пратэстуюць супраць ксэнофобскіх выказванняў Ёрга Гайдэра, але ёсьць і такія, хто адно жадае зарабіць сабе папулярнасці на хвалі баражы з замежным «фашизмам».

Несумненна, Гайдэр — гэта рэча самага ўсіх боку палітычнага жыцця Аўстрыі. Але зараз не на 1933 год, Партыя Свабоды — не нацысцкі рух, а Ёрг Гайдэр — на Гітлер. Прыбылак на аднаго насельніка ў Аўстрыі вышэйшы, чым у Нямеччыне ды Францыі, а беспрацоўе сядзіблічнікі — найніжэйшыя ў Эўропе (6,6%). Але ж Гайдэр аўтор «Фольксспартай» пад-

рымліва большасць аўстрыйскай моладзі. Гэта кажа пра то, што Ёрг Гайдэр — нездаровы прадукт зъменаў, а ня крэзысу. Чатыры дзесяцігодзінны Аўстрыя была інтэрнатаў, а значыцца, у нечым выключані з ёўрапейскіх практэсаў. Часам здаецца, што краіна выпала з гістарычнага часу. Гайдэр, які падкрэслівае сваю прыналежнасць да пасъляваеннага пакаленія ды адмяжоўваеца ад аўстрыйскага мінулага, ужывае рыторыку пяцідзесяцігадовай даўніны, згадваючы пра «слаўных салдатоў» нацысцкай арміі, якія «выконвалі свой авабязяк» на ўсходнім фронце. Тое самае прамаўляў, скажам, шанаваны ўсім Конрад Аденаўэр у сакавіку 1946 году.

Але калі адрозніваюць погляды, былі вельмі распаўсюджанымі, дык праз паўстагодзінныя сапраўды выклікаюць насыцярожанасць съвету і, найперш, супадзяючы Аўстрыі.

Але пры гэтым усё ж, чаму Гайдэр забаранілі наведаць музеі Галікосту ў Манрэалі? Вядома, хацелі ня даць аўстрыйскаму мадалозу гарваруну рэабілітавацца пасъля ўсяго, што ён нагаварыў на контракт другой сусветнай вай-

МАНЭТЫ З КНЯЗЯМІ

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларус экспануецца выставка, прымеркаваная да 10-х ўгодкі абвяшчаныя 11 сакавіка 1990 году Акту пра аднаўленне дзяржавы незалежнасці Літвы.

Тут выстаўленая копія гістарычнага дакументу з подпісамі старшыні парламента Вітаўтаса Ландсбергіса і дэпутатаў, фотадымкі тае гістарычнае засідлаўчага органу, тады яшчэ Вярхоўнага савету Літўскай ССР на тле яшчэ савецкага гербу краіны, і побач цяперашнія фота тае самае залі з «Пагоніяй» на месцы літўскіх «капусты». Каляровыя выявы Вільні: катэдральны касьцёл съвятога Станіслава, палац прэзыдэнта ў колішнім доме губэрнатора, багатая ляпніна касьцёлу Пятра й Паўла на Антокалі, частковая адноўлена Верхні замак з вежаю Гедыміна, Вострая Бrama, універсітэт і касьцёл Святога Яна, дзе месціцца арган са зыншчанага бальшавікамі палацкага касьцёла съвятога Стафана... Беларускія Вільні адчuveцца ў кожнай вежачкы, у краявідзе нашае колішніе сталіцы.

Але прысьвечаная выставка пэрважна літўскім манэтам. Можна паглядзець на буклеты з добрымі выявамі юбілейных грошай. У 1920 годзе Сейм Літвы ўхваліў закон аб Грашовай адзінцы (ліце) і Банку Літвы. 2 каstryчніка 1922 году ў абарачынне паступілі першыя літы ў цэнтры — драбязы. 1 сакавіка 1990 быў адноўлены Банк Літвы, а разам з ім заснаваны Літўскі манэтны двор. Поруч з накладамі манэт для шырокага абарачыння ад 25 чэрвеня 1993 году выпускаюцца юбілейныя. Цікава, што называць усе юбілейныя манеты цалкам літўскімі не выпадае. Паводле выяваў і тэмамі гэта часткова беларускія манеты Банку Літвы. Шмат прысьвечана вялікім князям літўскім (з сары «Гаспадары Літвы»): усе яны маюць намінал 50 літаў, дыяметар 34,00 мм і вагу

23,30 грамы, зробленыя з срэбра; выпушчаныя асобнікі, прысьвечаныя Міндаўгу (у бусле на тле Наваградзкага ўзвышша), Альгерду (на тле Крэўскага замку), Кейстуту (на тле Троцкага замку), Гедыміну (на тле Медніцкага замку). Асобна вылучаюцца манеты, прысьвечаныя літўскім асьветнікам і наукоўцам: калі прыналежнасць да суседняга народу масітака Мікалоюса Канстанцінаса

Чурлёніса, выдаўца першага кнігі ў жамойцкім дыялекце Марціна Мажвідаса, музыкі Вінцаса Кудзіркі не выклікае сумненаву, дык профіл «літўскага» пазіта Адомаса Міцкявічуса й нашага земляка, геніяльнага канструктара сярэднявечча Казімераса Семяновічуса, аўтара кнігі «Вялікае мастацтва артылерыі»,

нам не чужыя. У 1997 годзе літўцы на сваіх манетах адзначылі 600 гадоў з'яўлення татараў і караімаў у Вялікім Княстве Літўскім, а ў 1998 — візит у сваю краіну папы Яна Паўла II. Асобна вылучаюцца манеты аб крывавых падзеях 13 студзеня 1991 году (выява Маці Божай з дзіцем), з нагоды 75-годдзя Літўскага Банку, да 10-годдзя аднаўлення дзяржавы незалежнасці манета, прысьвечаная славінаму «Балтыйскому шляху». Асобна стаіць манета, што выпушчаная з нагоды праграмы UNICEF «Дзеці съвету». Гэта таксама цікавая манета, што была адбітая ў 60-гадовы юбілей палёту Сыцяпонаса Даруса й Стасіса Гірэнаса праз Атлантыку. Дзіве манеты лічыцца спартовай тэматыкай: адна пра 5-я спартовыя гульні літўцаў съвету, другая прысьвечаная летнім алімпіядзе 1996 году ў Атланце. Гэта таксама распечатая сарыя манет «Месты Літвы»: у 1998-м выйшла манета з цэнтрычнымі Вільні, а летас — з выявамі архітэктурных помнікаў Коўна. Усе манеты выпускаліся ў срэбры, і толькі адна выйшла залатая: наміналам 10 літаў і з надпісам па-лацінску «AVREVS NVMMVS LITVANIAE» побач з выявай кавала, манета мае дыяметар 13,92 міліметры й вагу 1,244 грама — гэта адзін з найменшых залатнікоў у съвеце. Беларусам застаецца цешыща з нумізматычных поспехаў сваіх суседзяў ды пазіраць на чужых выявах сваіх князей і асьветнікаў.

Віктар Мухін

руінаў сацыялістычнай систэмы. Можна правесці і паралелі з Захадам, дзе мясцовыя гайдэры мо ю не даходзяць да ўлады, але таксама зъбираюць ад 12 да 18% галасоў — у большасці краінаў Эўропы, апроч, хіба што, Вялікай Брытаніі ды Партугаліі.

Вядома, заявы Ёрга Гайдэра нельзя было пакідаць без адказу.

Але ёўрапейская рэакцыя толькі павялічыла папулярызацію Гайдэра ў сябе на бацькаўшчыне — так, як часта павялічыла папулярызацію іншых крытыкаваных Эўропаю рэжыму.

Зараз Гайдэр можа з поўнымі правам заявіць, што ідэя аўтадаўлења ў Еўропе небясьпечная для палітычнай самастойнасці і нацыянальных інтарэсаў Аўстрыі — «бачыце, як яны нас душаць». «Хто, — пытаюцца гайдэры ў сваіх суайчыннікаў, — абароніць нас ад засільля ўсходніх ўсходніх краінаў?» А калі патрабаваны ды ўступлення новых краінаў у Эўропаю пачніць балючы кусацца

6 ТЭМА

Ад Коласа да Купалы празь Перамогу

Працяг са старонкі 1.

Людміла Гразнова, дэпутатка Вярхоўнага Савету Беларусі: 25 сакавіка — гэта будучыня Беларусі, ня толькі ейная мінуўшчына. Наша будучыня — эўрапейская, спакойная, зразуметая і паважаная ў сусвете Беларусь. Гэта краіна, у якой дзяржава будзе не для аднога, але для ўсіх, калі людзі будуць жыць сваімі пабывовімі праблемамі, а ня гэткімі, што турбуюць нас цяпер. Я прыйду 25 сакавіка на плошчу Якуба Коласа. Гэта маё права як грамадзяніна, гарантаванае Канстытуцыяй. Будзе гэта шмат людзей, што праблема таго, што будзе, вырашыцца на месцы. Але перакананая: ўсё будзе спакойна, бо мы вышэйшыя за крыкі, лаянку, агрэсію. Наша справа праўдзівая і мы будзем сябе паводзіць спакойна.

Анатоль Грыцкевіч, гісторык, старшыня Нацыянальнага арганізацыйнага камітэту Дня Волі—2000: Я лічу гэтыя дзены нацыянальнымі съвятам, бадай найгaloўнейшымі съвятам. І гэтая дата мае стаць дзяржаўнымі съвятам. Як ганаровы сябра Таварыства беларускай культуры ў Літве я быў запрошаны на 25 сакавіка ў Вільню. Таму, на жаль, ўдзельнічаць у Менску ў акцыі ня буду, але каб не паехаў, быў бы.

Уладзімер Конан, філэзаф: Я разглядаю гэту падзею як вялікі этап у нацыянальна-дзяржаўным адраджэнні Беларусі XIX—XX стагоддзяў. Гэта адна з асноўных падзеяў нашага стагоддзя. 25 сакавіка 1918 году скончыўся стогадовы шлях беларускага Адраджэння ў складзе Расейскай імперыі і была адноўленая дзяржава Беларусь. Структура БНР — архетып, на якім будзе грунтавацца нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва ў будучыні. Я, калі нічога ня вырвецца, пастараюся быць 25 сакавіка на Дні Волі.

Уладзімер Крукоўскі, мастак: Як жа не пайсьці? Такога іншага дня больш няма. Вышшу на бальконе свайго дому бел-чырвонабелы сцяг і пайду.

Алесь Мазур, выдавец газеты «Навінкі»: Няма нічога веселейшага, чым прыйсьці туды, куды ісці забаронена, і зрабіць тое, што забаронена дзяржавай.

Аляксей Марачкін, мастак. Дзень Волі Марш Свабоды-II узаемна злучаныя. Но Марш Свабоды-II прайшоў пад лёзунгамі «Перамоў! Перамоў! Перамоў!» і сабраў трыццаць тысячай чалавек. Рэжым гэткага не чакаў. Марш Свабоды-II злучыў людзей. Значыцца, стала болей незадаволеных рэжымам. 25 сакавіка — Дзень Незалежнасці БНР, і ўлады ўбачылі, што на гэтае съвята прыйдзе яшчэ больш людзей, таму спрабуюць яго забараніць. Гэта нашае традыцыйнае съвята, людзі прыйдуць на пляц Якуба Коласа, як гэта авбясыць Вячорка, і пройдуць да помніка Янку Купалу. Улады правакуюць на канфлікт. Улады баяцца. Безумоўна, 25 сакавіка я прыйду на Дзень Волі, і прыйдзе ўся мая сям'я. Мы не збайміся — гэта наша места, наша съвята. 25 сакавіка я ў сядзібе Народнага фронту на невялічкай выставе пакажу свае нонканфармісцкія працы, прысьвеченныя Мірону й Чачніі. Але пакуль гэта таямніца.

Мікалай Статкевіч, старшыня Беларускага Сацыял-Дэмакратычнага Партыі «Народная Грамада»: Для мене Дзень Волі — адно з найгaloўнейшых съвятаў Беларусі. I, безумоўна, 25 сакавіка а 12-й гадзіне я буду на плошчы Якуба Коласа.

Гутарыў Віктар Мухін

ВОДАР СВАБОДЫ

Усе гарады маюць свае водары, што ўласцівыя толькі ім. Вільня, напрыклад, пахне тарфяным дымам з комінай у адлігі і хвойяй у цэплія летнія ночы. У Мсціславе вас спаткае густы пахлеба, які ў любы час разыўваецца над горадам ад тутэйшых пікарняў. Адзін мой прыяцель з Рыгі недзе напрыканцы 80-х заўважыў, што ў Менску пахнеліпаю. У тых гады ліпа ў гарадзікі жаргоне называлі ў падробку. Вышпаў дасыціны латыскі жарт. А ё сапраўды ўсё летнія месяцы над Менскам лунае ліпавы водар. Калі вы не заўважаеце

кавы, які, на нашую задуму, на белым тле паперы мусіў асацыяванца са сцягам.

Што да самога малюнку, які як постар быў вынесены на першую паласу, дык яго пасляя нахват рэцензвалі ў камуністычным друку. Напрыклад, у «Політическом собеседнике»: «Ананімны, але «дэмакратычны» (у дубоксі) настроены мастак намаляваў Леніна на браневіку пасярод балота. А мне помніца іншая карціна. Тысячы рабочых, салдатай і матросаў віталі правадыра рэвалюцыі на Фінскім вакзале...». Як ка-жуць, каму што помніца... Але съмех ня толькі ў незвычайнай памяці рэцэнзента, але і ў тым, што на малюнку былі толькі... ногі «правадыра рэвалюцыі». Аднак жа пільныя камуністы адразу пазналі СВАЙГО.

А вось ананімнасць нам, хто афармляў тую газету, у 90-м годзе яшчэ была патрэбна. Я, напрыклад, не губляў надзеі паступіць у Акадэмію мастацтваў, а Уладзіслаў толькі што знайшоў сабе добрую працу ў рэстаўрацыі. Камуністычныя арганізацыі ў кожнай установе з усёй жарсцю змагаліся за ідэялагічную чысціню кадраў.

Сымляліся мы шмат пазней. Напрыклад, з расейскага перакладу ў нейкай далёкай газэце эс Арлова «Незалежнасць — гэта...». «Независимость — это когда твоя девушки говорит, что хочет на уик-энд в вену...». Слова «веня» было напісане з малой літары. Выглядала, замест жадання наведаць аўстрыйцкі пасад, дэячычна-наркаманка хоча ўкалоцца, каб быць хоць як не-залежна... А ў красавіку 90-га было не да съмеху. Газэту надрукаваць у Беларусі было немагчыма. І таму давялося ехаць у Латвію, пад эстонскую мяжу, у маленькі горад Валміера. Ад Менску гэта 700 з гакам кіляметраў. Каб ўсё было як сълед, пaeхалі ўчынцы. І на кожным прыстанку нас сустракалі новыя водары гарадоў. Вільня, Панявец, Баўска, Рыга, Сігулда. Тутака ўжо ўсё поўным ходам мянілася. Тут пах-

Дзень

25 САКАВІКА: СВАЯ НАША ГІСТОРЫЯ

10 гадоў таму на 25-га сакавіка ў Беларусі зьявілася газэта, называ якой урэшце стала называю съвята — «Дзень Волі». За гэты час шмат чаго зьмінілася ў нас і вакол нас, але спаронкі таго «Дня Волі» не пажоўклі — цi то папера папала адмысловая, цi то зъмест таго съвяточнага нумару яшчэ рана съпісваць у архіў. Тры ўстаўныя граматы БНР, гісторычныя экспкурсы Анатоля Сідарэвіча і Генадзя Сагановіча, эсэ ўладзімера Арлова «Незалежнасць — гэта...», якое пасля шматкроць на розных мовах будуць перадрукоўваць іншыя выданні ў розных краінах.

«Дзень Волі» стала шматкроць болей съвядомых носібітай беларушчыны. Між іншым, беларусізацыя арошнягя Маршу Свабоды дазваляе прагнаваць, што нас чакаюць цікавыя якасныя змены. Але пра адну такую змену можна гаварыць ужо сёняня. Коліс 25 сакавіка ўспрымалася найперш як антысавецкае або эмігранцкае ў архіўнае съвята. Сёняня нічога гэтага ўжо няма. 25 сакавіка за гэты час набыло сваю НАШУ гісторыю і сваю НАШУ назуву — Дзень Волі.

С.П.

Дзень Волі
'90

25 САКАВІКА 1918 ГОДА
У МЕНСКУ БЫЛА АБВЕЧНАЯ НЕЗАЛЕЖНАЯ БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА.

На працягу наступных 70 гадоў нас усіх слізі прымушылі з'мініць працягі на 25 сакавіка імем народніческіх беларусаў. і мы забыліся. Забыліся таксама, як газоўка забылацца на ёму. І аднікакам заслаўшы альбінімеры — ад эміграцыі, зімамінічнай і культурнай заняшы, альбо — усюнойшы, што падобнае — жаданне жыць на сваіх землях. Былі ве мені — піхады сымбіі вожымаў у съвяте, але... рабы. Былі не мені краі — іхніх саюзаў свободы, але... краіні. Наша Беларусь у складзе СССР — беззмяннае народнае буйнечыя рэспублікі, якіх атамы рэакторы, мікрорэакторы і «культурныя» пазыкі, буфер, на якіх відны з Захадам, у перспектыве — санітарная зона, якая не падае жадання чалавеку. У такой ситуаціі аднікакам выхад для нас — гэта выхад.

СВЯТКАВАННЫЕ 25-ГА ДНЯ ВОЛИ НАША ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ АДВУДЗІЦА 25 САКАВІКА У МЕНСКУ НА ПЛОШЧЫ ЛЕНИНА У 14.00.

Нежалезная

Беларусь

ла незнаёмым нам тады паветрамі свободы.

Друкарня была ў адным мясцічку, а набор адлівалі ў іншым, у Лімбажы, амаль каля мора. Там я намаляваў «печатку БНР», бо здалося, што разварот газеты не-

дастатковая расквечаны. Чырвоная пічаткі расставілі, па палосах. А вось жа фарбу на туто чырвону давялося купляць у... суседнюю Эстонію. І глыбоўка ўчыніла «Дзень Волі» патрапіць у Беларусь. Сяргей Харэўскі

Наша Ніва [12] 20.03.2000

ТЭМА

ВЫХОДЬЦЕ, КАБ СЪВЕТ ВАС ПАБАЧЫЎ

Рада Беларускага Народнае
Рэспублікі
прэзыдымом
Атава, Канада, сакавік 2000г.

Дарагія Суродзічы.

Зноў надыходзіць нашае вялікае нацыянальнае свята, угодкі таго слáнага дня, 25-га Сакавіка 1918 году, калі беларускі народ пасъля доўгага зыняволення абвесьціў съвету, што ён, так як і іншыя народы, сам хоча вырашаць свой лёс ды быць гаспадаром у сваім доме.

Гэта сталася 82 гады таму, зь якіх 75 былі, магчымы, найбольш страшнымі ў жыцці нашага народу таму, што мы ня здолелі тады абараніць нашу маладую дзяржаву ад найбольш дзікага ў гісторыі чалавечства надыходзячага бальшавіцкага тэрору.

Уключыўшы нас у свой Саюз, пераконваючы нас, што мы быццам бы сувэрэнная рэспубліка, нас чужакі нішчылі, зіздзекаліся з нашай гісторыі, нашай мовы, вывозілі ў канцлягеры Сыбіру, каб мы на іх працаўалі. Змушалі нашу моладзь аддаваць жыццё на карысць чужой імперыі. Угаворвалі нас адначасна і ўгаворвалі ўвесе съвет, што мы ня здольныя даць сабе рады, што нам нібы патрэбны «старэйши брат». А паколькі народ наш быў поўнасцю ізаляваны ад рэшты съвету ды на ведаў, як жывуць іншыя народы, павертыў акупантам. Паверты ім таксама і іншыя краіны, бо ж толькі такую інфармацыю атрымоўвалі ад маскоўскіх прапагандысту.

У 1991-м годзе Бог нам даў зноў волю. Без пралівання крыва. Даў як падарунак. Як той Біблейны талент, думаючы, відаць, што мы, народ разумны і працаўты, будзем ведаць, як яго памножыць. На жаль, на сталася яно так. З дапамогай «старэйшага брата» да ўлады прыйшоў правадыр,

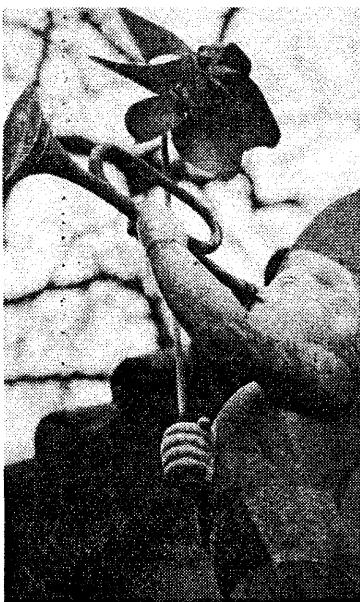
адзінай мэтай якога — загнаць народ зноў у нявлюю.

Дарагія мае суродзічы, нашая бацькаўшчына знаходзіцца цяпер у вялікай небясьпецы. І дзеля гэтага нам усім трэба ўсьведаміць сабе, што мы жыцьцяздольныя, бо ж мы здолелі перажыць цэлае тысячагодзідзе, на гледзічы на ўсе беды. Што мы народ разумны і працаўты, і таму ня толькі можам даць сабе рады без «апекі» з Усходу, але здольныя здабыць сабе людзкія ўмовы жыцця, калі нас пакінуць у спакоі. Што наш край у супраўднасці не бяднейшы за Данію ці Швайцарыю. А то, што ён не вялікі, у сувесе цяпер лічыцца плюсам. Данская каралева Маргарыта ў сваіх нядаўніх прэс-канферэнцыях ў Лёндане якраз гэтому заўдзячыла дабрабыт Даніі.

Дык зь верай у будучыню на дайма, дарагія суродзічы, чужаком распарацца нашай доляй. Нелегальны працэс інтэграцыі яшчэ не закончаны. Яшчэ час затрымаць яго. Але для гэтага трэба, каб усе мы «выйшлі шчыльнымі радамі», траба паказаць съвету, што мы жывём і хочам жыць. Прашу кожнага, хто называе сябе беларусам, каб паказаў, што ён годны беларусам звацца. Тыя, што на бацькаўшчыне, выходзіце на вуліцы, каб съвет Вас пабачыў. Тыя, што на чужыне, зрабецце ўсё, што ў Вашых сілах, каб зацікавіць съвет доляй нашага народу. Каб не дайшло да Чачэнскай «ціхай і веттай» Беларусі.

Вітаю Вас з угодкамі абвешчаныя Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі і жадаю Вам, як і заўсёды, дарагія суродзічы, мужнасці і вытрываласці ў змаганні за вольную, незалежную і заможную Беларусь.

Жыве Беларусь!
Івонка Сурвілла, Старшыня
Рады Беларускай Народнай
Рэспублікі

Выставка для удзельнікаў съята

Творческое супрацоўніцтва пазата Алексея Разанава і мастака Віктора Маркаўца доўжыцца шмат гадоў. На раз рабілі яны сумесную выставу. Цяпер яны рыхтуюць нешта зусім нечаканое і новае. Сваю новую выставу-акцыю «Адвартонная сымэтрыя» яны адкрываюць на Дзень Волі 25 сакавіка. Выставка-акцыя пройдзе ў гістарычным цэнтры Менску — у мастакоўскіх майстэрнях, што ў Ракаўскім прадмесці, на Дзімітрава, 3, якія доўгі час былі натхнёным асяродкам беларускіх. Але цяпер гэтым майстэрням рэальная пагражае руйнаванье — «НН» праекта пісала.

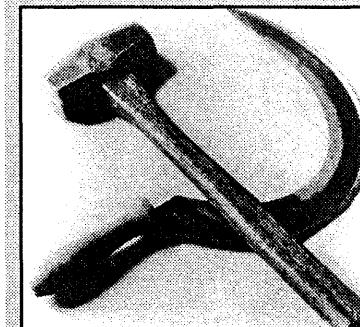
Асуджаныя ўладамі на небыццё майстэрні 25 сакавіка прамовяць выставай адмыслова га мастацтва і адбіткамі-ценямі падзеяў. Адкрыццё выставы а 14-ай гадзіне.

С.Х.

Гарадзеншчына 25-га замітынгу...

У Горадні і районных цэнтрах вобласці падалі заяўкі на мітынгі — у пяці гарадах, і пікеты — у васьмі. У Горадні ўлады мітынг 25 сакавіка дазволілі, але ў іншым, чым хацелася заяўнікам, месцы. Замест Савецкай плошчы давядзеца ісць із новы парк да савецкага помніка 875-годзідзя горада. Там пры канцы мінулага году праводзіліся мітынгі прафсаюза і БПСМ.

С.М.

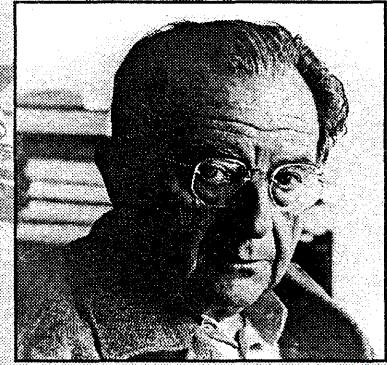
У той самы дзень не стае Саламона Магіліўскага, удзельніка рэвалюцыйнага руху ў Беларусі. Пасъля Каstryчніцкага перавароту плённа працаваў ў органах ВЧК і роўтрыбуналу. Як тады працаўвалі чакісты, добра вядома. У 1919 г. месцам расстрэлу жыхароў Менску было Камароўскае балота, таму на выключана, што мы, на ведаючыя Камароўскі рынак, ходзім па людзкіх костках. З 1922 г. С.Магіліўскі быў пераведзены на чэкіцкую працу ў Закаўказзіе. Паводле энцыклапедыі Саламон Магіліўскі загінуў у той самы дзень, што і Аляксандар Мясыніков. Загінуў таксама ў авіяцыйнай катастрофе. Ці не адным самалётам яны ліцепі?

Платэр узяў усю адказнасць за напад на расейскі абоў на сябе. Ён «прызнаўся» на съедзстве, што менавіта ён камандаваў нападам.

Кат паўстання Міхail Мураўёў канчатковы вырашыў лёс Платера, літасціва пагадзіўшыся з мянінцем шыбеніцу расстрэлам. 9 чэрвеня 1863 г. у бастыёне нумары Дзівінскай крэпасці прысуд быў выкананы. Было Платеру 27 гадоў.

Ягонае імя не забылі і перадавалі з вуснаў у вусны, як імя сапраўднага героя. 9 чэрвеня 1923 году ў Дынабург-Дзівінску-Даўгапілсе, на сумна вядомым басцёне нумар тро была ўрачыста адчынена шыльдачка з надпісам: «Герою Дзівону Платеру, арганізатару паўстання на Інфлянтах».

Алег Гардзенка

Эрых Фром даследаваў, што ў Франкфурце, дзе складалася славутая франкфурцкая школа. Фром правёў сацыялягічны аналіз падсвядомых матываў паводзінаў сярод нямецкай інтэлігенцыі і рабочых. Фром сцвярджаў, што людзі падзяляюцца на дзве групы: тых, хто скільны да свабоды, і тых, хто хоча быць падпарадкаваны. Пасъля прыходу да ўлады Гітлера Эрых Фром, спрэвядліва непакоічыся за ўласнае жыццё, пакідае Нямеччыну і пераїжджае ў ЗША, дзе працягвае наукоўскую дзейнасць.

25 сакавіка 1950 г. пад час съяткавання Дня Волі ў аўстралійскім Сындине засноўваецца Беларускае Аб'яднанне штату Новы Паўднёвы Ўэльс. Арганізацію з'яўлялі старшыны Цэнтральнага выканавчага камітэту ў рабоча-сялянскім урадзе БССР. Мясыніков атрымаў ад сучаснікаў мянушку — крывавы мясынік. Але нават у эпоху шушкевіча-кебічавага рысарджаўніцтва руکі не дайшлі да перайменавання менскіх вуліц. Мясынікова ў штосьці больш мілагучнае. З 1921 г. А.Мясыніков змагаўся з ворагамі савецкай улады ў Закаўказзі, загінуў у авіяцыйнай катастрофе. Быў аўтарам манографіі ў гісторыі армянскай літаратуры.

Хутка Клуніцкі быў адхілены, і ягонае месца заняў Міхась Зуй, будучы прэзыдэнт Беларускай Цэнтральнай Рады. Беларускае Аб'яднанне здолела згуртаваць расцяграшных па гэтым штапе беларусаў у адно цэлае. Здавала ся, што аўстралійскім эмігрантам найменш уласніціў палітычны разлад і разъмежаваны на прыхільнікаў Рады БНР і Беларускай Цэнтральнай Рады. Але такая доля не мінула і аўстралійцаў. Хутка пасълядоўкі Міколы Абрамчыка і Рады БНР стварылі саюз арганізацыю.

Калі 1625 г. у вёсцы Стрынкі, што на Меншчыне, нарадзіўся Казімір Крыштаф Клакопкі. Вучыўся ў Арлеанская акадэміі, у 1665 г. у Слуцку заснаваў друкарню для мясцовых кальвіністу, на ўласныя гроши набыў неабходнае абсталяванье і пачаў друкаванье кніг. Надрукаваў як мінімум 29 выданняў рэлігійнае літаратуры, лемантароў, календараў. Казімір Клакопкі на працягу доўгіх гадоў збіраў уласную бібліятэку, для якой выпісваў кнігі з Гданьску, Кёнігсбергу. Скупіў кнігі з пекаторых памерлых арыянаў. Дзе цяпер ягонае бібліятэка? Рукапісы знаходзяцца ў Варшавскім Галоўным архіве старажытных актаў. А кнігі?

У 1975 г. на ўручэнні прэміі Оскар лепшым фільмам вызначаецца «Нехта праляцеў над гняздом зязюлі». Мілаша Формана, паводле аднайменнага раману амэрыканскага пісьменніка Кена Кізі — трагіфарс пра бунт супраць прыніжання чалавечай гонарости ў псыхіяtryчнай лякарні. Беларусы ж, як тыя зязюлі, пралятаюць пакуль міма Оскара.

А.Г.

ФЭСТЫВАЛЬ СУЧАСНАЙ МУЗЫКІ «ПОЗІРК У ХХІ СТАГОДЗДЗЕ» КАНЦЭРТ ЭЛЕКТРААКУСТИЧНОЙ МУЗЫКІ

У праграме фэстывалю:

26 САКАВІКА

10.00 — Лекцыя-майстар-кляс прафэсара Кракаўскай Акадэміі Музыкі Марэка Халанеўскага «Інтэрактыўная кампьютарная сістэма».

Беларуская Акадэмія Музыкі (вул. Інтэрнацыянальная, 30).

12.00 — Творчая сустрака з кампазытарам Магдаленай Длугаш (Кракаў, Польшча).

Зяля Беларускага саюзу кампазытараў (пл. Свабоды, 5).

17.00 — Канцэрт электраакустичной музыки

твораў беларускіх кампазытараў. Зяля Беларускага саюзу кампазытараў (пл. Свабоды, 5).

26 САКАВІКА

18.00 — Канцэрт студыі электраакустичной музыки Кракаўскай Акадэміі Музыкі.

Зяля Палацу мастацтваў (вул. Казлова, 3). Дадатковую інформацію пра фэстываль можна атрымаць у Менску па тэл.: 220-63-78, 220-95-81, факс: 220-48-74.

ПАУСТАНЕЦ

У «Анталаёгію ўчынку»

савіка 1863 г. атрад Буйніцкага напад на аборы расейскага войска, які кіраваўся са зброяй у Дзівінск. Здабыта сканфіскавалі, а каб унікнуць пагоні і рэпрэсіяў, атрад падзяліўся на некалькі частак і рассяеяўся ў дзівінскіх лясах.

Платэр вёў сваю групу да Дзівіні, хацей пераправіцца на левы бок ракі і пайсьці з атрадам у Літву, дзе паўстанне было больш моцнае. Але літаральна на наступны дзень атрад Платера высачылі сяляне-стараўверы і паведамілі пра яго акупацыйным войскам.

Бой. Параза.

Платэру ўдалося збегчы, але 26 красавіка на чыгуначнай станцыі Дубна яго скапілі і кінулі ў Дзівінскі астрог.

Буйніцкі быў жанаты і меў

Савецкая спадчына

Безумоўна, спадарыня Жук-Грышкевіч, вы маеце рацю ў тым, што датычыць часоў заснаваньня БССР на руінах БНР. Аднак, мне здаецца, што ў тых часы мы наўрад ці маглі захаваць сваю Незалежнасць, улічваючы наша вечнае знаходжанне паміж двух агнёў, паміж Польшчай і Расей. Зрэшты, мы ѹ выжылі як нацыя толькі дзякуючы сталому балянсаванню паміж Усходам ды Захадам. Хоць гучыць гэта ѹ трагічна. Вы, мабыць, скажаце, што ѹ непатрыятычна, але ѹ нас тады не было іншое перспектывы, акрамя як стацца «ўсходнім крэсамі» альбо частка «страницы света».

На жаль, БНР была занадта слабою, каб узяць сітуацію ў краіне пад свой кантроль, навесці парадак ды разабрацца з бандамі розных анархістаў.

Камунізм ня мае нацыянальнасці! Ад яго пацярпелі тэя сямія расейцаў: з былога Расейскага імперыі пасля рэвлююты эміграваў мільён чалавек, і не абы-хто, а інтэлігэнцыя ды арыстакратыя. Хоць нельга, канечне, парыўнаць іх беды з нашымі...

Важней ня тое, як мы СТАЛІСЯ часткаю СССР, а тое, як мы БЫЛИ яго часткаю. На абаронных прадпрыемствах, у НДІ, армії, КПСС, у тым жа КГБ працавалі тысячи наших суайчыннікаў. Канструктар Сухой, генерал Жукаў, касманаўт Гагарын (абодва апошнія — смаленчукі), дыплямат Грамыка і тузвіны іншых беларусаў ці людзей беларускага паходжання працавалі на СССР і на Беларусь у тым ліку. Натуральная, шмат было сярод тых людзей «янычараў», якія ўжо ня памяталі сваіх каранёў і самі бралі ўдзел у зынчэнні Беларусі. Аднак ўсе јх у іх жылах цякла беларуская кроў! Калі ж мы адмовімся ад савецкай спадчыны, мы адмовімся і ад некалькіх пакаленняў нашых продкаў і іхнага даробку. І атрымаецца, што дарма яны заваёўвалі космас, дарма далі Беларусі такі эканамічны патэнцыял, што зараз мы МАГЛІ Б жыць ня горш за Чэхію (гэх!), дарма гінулі ў вайне, дарма...

Ніхто з сучасных нацыяналісту не заклікае адмовіцца ад спадчыны Рэчы Паспалітае, хоць далёка ня ўсе ўхваляюць тую унію з Польшчай. У тых часы нацыянальная эліта была на 100%

спалянізаваная, па-беларуску размаўлялі толькі ў вёсцы, таму ѹ сталася наша мова музыкаю. І тады было шмат «янычараў», і той жа Касцюшка ў дачыненні да палякаў казаў «мы». Аднак, ніхто яго ня съмее называць небеларусам.

Цяпер мы ѿсе знаходзімся ў пырыядзе пэўнае псыхалагічнае гістарычнае інэрцыі, бо мы адносімся індаўна аднавілі Незалежнасць і ўсё яшчэ злуем на расейцаў і ѿвесі савецкі час наагул. Так мы не-навідзелі палякаў за польскім часам, што многія з нас наадварот хацелі ў склад Рэсей. Так некаторыя з нас зараз хочуць у склад Польшчы ці назад у Рэч Паспаліту (пачытайце бясплатныя аб'явы на апошній старонцы «НН»). Але з часам, хоць, з-за палітыкі нашай сёньняшняй улады, напэўна, пазней, чым дзе інш, калі зменяцца генэралы, нашыя нашчадкі ня будуть мець пэрсанальнае крыйды на СССР. У памяці людзей, як гэта бывае і з кожным з нас, застанецца толькі пазнайнае. І праз 50 гадоў у бясплатных аўд'явах «НН» мы мо прачытаем «Няхай жыве СССР»...

Барталямэюш Гарбач,
<harbac@hotmail.com>

Абарыгенская наўнасць

Уладзімер Крукоўскі ў сваёй публікацыі «Тысяча плюс дваццаць», змешчанай у «Нашай Ніве» ад 21 лютага, трапна здагадвае пра маю ролі ў нашумелым некалі скандале з паштоўкаю Яўгена Куліка, выпушчанай ім пад тысячагодзіннікі Беларусі — дваццаць гадоў таду. Так, гэта я завёс паштоўку ў Лёндан, палічышы прыемным сувенірам тамачным беларускім сябрам. Мне і не падумалася тады, што яны скопіца за яе, бы за неякі меч супрощаў бальшавікоў... Нават яе публікацыя не была б драмаю аўтару, калі бы той няшчасны надрук на адваротцы: «Тысяча юбілейнае выданье з БССР». Гэта мусіла звязаць увагу менавіта тайніх службаў каліяняльной адміністрацыі Беларускай ССР!

Брутальная праўда такая: Яўгена Куліка падвялі такім чынам пад удар. Незнарок зробілі падарунак апарату КГБ, які, магчыма, пачынаў мець праўлемы з вышукамі работы сабе... Нацыянальны рух быў жа затапты. Пакуль што ніхто з тых лейтэнантаў ці маёраў, ратуючыя свае пасады, не дадумаўся ўваскарашаць сабе штурчных ворагаў

кшталтам энкавэдоўскага Саюзу Вызваленія Беларусі...

Інцыдант, калі ня большае што, з паштоўкаю Куліка съведчыць аб тым, як дыяспара не разумее Макі-Айчыны. Такое тайнае выданье эмігрантам — гэта ім падтрыманыне духу, кажучы па вялікім рахунку. І яхай. Але нашто было дражніць КГБ, рассылаючы той друк у пісъмах у Беларускую ССР?! Мой здогад наступны: нават той жа надрук, але без таго кальпартажу ў лапы савецкай пошты, таксама застайся за па-за ўвагаю «органов». Да не, заманулася падражніць іх, бы сабачку на чужым падворку! Чаму не, і тое можна, але каб ніхто на тым не пацярпеў, тым болей такі выдатны чалавек.

Немаральны гэта быў учынак. Тоё па сёньня на майм сумленыні. Я і цяпер ня змог бы адкрыта глядзець у очы Яўгена Куліку і яго сябрыне. Сорам і ганьба!

Як мы змагаемся з каліяняльным рэжымам?! Ен жа нас, беларусаў, лічыць круглымі дурніямі і, што найгоршое, мае расюю. Мы ѿсё жабруем — каб хоць кавалачак уратаваць беларушчыны з-пад расейскіх «сапогов». І нам ласкава гэта дазваляючы, маючы ад таго такую карысьць, што цяжка папракаць іх у анатыбеларускасці («Ведь мы не против, всё происходит по воле народа»). Беларускую культуру і беларускіх пісьменнікаў заганяюць у музэі, там іх, як быццам, натуральнае ўжо месца. Крык Божа не ве ўніверсітэтах ці ў іншых шматлюдных публічнасці. Цуд, што яшчэ выхадзіц «Наша Ніва» як нешта маштабнае, не загнанае ў куток.

Калёнія тлумна перажывае псыхадраму: мэтраполія завалілася, і мус быць незалежным. І будзе, бо гэта вырак Гісторыі. Але колькі сълёзаў праліцца на такую несправядлівасць, пакінутасць... Беларускую мову зводзяць да пака-зухі ў сябе і да «мовы дыяўэрсіі» дыпляматаў, што кантактуюць з дыяспарой, — тыпова савецкая дурата. Эмігрантаў часта падчопліваюць на гэту выдачу, бы акуня якога, і яны злосна трапешчуцца, даючы поўху ў дыхавіну, напрыклад, кідаючыся Яўгенам Куліком, бо ж нічым іншым.

Сакрат Яновіч, Крынікі пад Беластвакам

У артыкуле «Тысяча плюс дваццаць» (№8, 21 лютага) аўтар Уладзімер Крукоўскі згадвае паштоўку з на-

годы 1000-годзіні Беларусі, намаляваныя Яўгенам Куліком і Міколам Купавам. Аўтар піша, што яны былі выдадзеныя таксама ў Лёндане і папалі туды (на здагадку Ул.Крукоўскага) праз Сакрата Яновіча. Ад айца Аляксандра Надсаны мне давялося пачуць іншыя падрабязнасці, якія, думаю, будуть цікавыя.

Сакрат, якія вчытуваліся на яго пачуць іншыя падрабязнасці, якія, думаю, будуть цікавыя. Сакрат, якія вчытуваліся на яго пачуць іншыя падрабязнасці, якія, думаю, будуть цікавыя. Сакрат, якія вчытуваліся на яго пачуць іншыя падрабязнасці, якія, думаю, будуть цікавыя.

«Бі-эй» пачнуць слухаць у Горадні ѿсе, каму «не западло». Гэткае здарылася ў Берасці, спачатку народ слухаў RMF, потым, са зьяўленьнем «Рокс», народ перамісьціўся на яго. Аднойчы я прачнуўся і, уключыўшы прыимач, наладзіў прамаскоўскае «Бі-эй». Такое ж здарылася з усім «людам Берасцейскім». І цяпер, каго ні спаткаеш, усе слухаюць выключна «Бі-эй», бо музика там «наша, руская» і бо «фармат «Бі-эй» у трэста разоў лепшы» за «Рокс», якія ўжо прычыніліся да гэтае слова азначыла. Маці казала — маўчы, не дашытайся, а гавары за мною. Пазней, як науচыўся чытаць і пайшоў у школу на Закон Божы, дык даведаўся, што «Ваймаца» гэта ёсьць не адно слова, а гэта «У імя Айца». Прышлося многа чаго даведацца, значэнне і сэнс словаў іншамоўных, нават расейскія словаў. Нашы беларусы іх разумеюць інакш, як слова, якое мае значэнне ў расейскіх людзей. Слова «грозны», яно ў беларускім мове гучыць, як быццам бы «на цябе пасваруся», а ў сапраўднасці гэта «жах, жахлівы, жудасны». Слова «крэсцянін» лічыць як беларуское «хрысьціянін», а не як «селянін», і гэтак шмат слоў вядзе да не-паразуменняў. Слова «праздны» лічыць не як «пусты», але як съвяты. Вось мае заўагі.

К.Верабей,
Фармінгдол, ЗША

Кніга Фаменкі

Гэты допіс раблю з нагоды артыкулу «Рэч Паспаліта»

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

найкі «band» па «Сталіцы», аднойчы ўключыўшы прыимач. Было

нават такое, што напярэдні «Рок-каранты» зачытаты вораг беларускага року. Бывае, што ўключыць

«Краму» С.Прохараў на «Рокс» ці пачуеш

Наша Ніва [12] 20.03.2000

PROMENADE

Вячаслау ДУБІНКА

НА ПЛЯЖЫ КУРОРТНАЙ МЯСЦЫНЫ ПІНЭДА дэ мэр у заласці жвір урос помнік Грамадзянскай вайны 1936—1939 гадоў — бетонны даўбель-дзот з чорнай адтулінай для кулямёта. У Слуцку маім празь некалькі хатай ад нашай жыў дзядок Сева па прозвішчы Баранчык. У 1936 годзе ён патрапіў у Гішпанію і стаў ужо не Баранчык, а Пэдра. І на загад камандзіра сядзеў у такім вось бетонным мяшку і малазі з кулямёта па фальгістах-ворагах толькі новай Гішпаніі, але і краіны Саветаў. Франка са сваім жаўнерам выкурыў Пэдра-Баранчыка, і той да скону хадзіў з кульбай: горкі ўспамін пра Гішпанію.

КІНГАРНЯ Ў БАРСЭЛЁНЕ. Адчыніш шклянныя дэзверы і патрапляеш у райскі кут друкаванага слова. Чаго толькі тут ні знайдзеш на паліцах. Калі ласка, таўстуны-кніжкі пра Іосіфа Сталіна, Льва Троцкага, мапы ўсіх куткоў сусвету. І раптам спыняюся каля вітрыны, ня верачы сваім вачам. Раман Даастаўскага «Браты Каравазавы». На вокладцы і аўтар «братоў» — Тарас Шаўчэнка, яго знакаміты аўтапартрэт. Такіх вось браты ад прыгожага пісьменства — Тарас і Хведар сустрэліся ў раі друкаванага слова.

ЖАВРАКІ Ў БАРСЭЛЁНЕ. Культурныя, вынаходлівые, далікатныя, калі хочаце. Сам сядзіць на зэдлічку, а побач на самаробным дыванку — сабачка. Гаспадар нешта піша, альбо малюе, як бы нічога ня просіць. А навошта? Побач шыльдачка з надпісам на ангельскай, французскай, нямецкай. Зъмест такі: «У мене часовая финансавая цяжкасць і няма чым карміць сабачку». Парасейску абвесткі няма. Расейцы гішпанскім сабакам не даюць, сваіх дома ня кормленых, што гразі ў полі.

ХАМОНЫ — па-нашаму кумпякі, съцегнякі ад вепрука. У Гішпаніі яны красуюцца ў кожным кутку, дзе прадаецца харч.

ДЗЁНЬНІК ЗАХАПЛЕНЬЯ

Палюбавацца ёсьць на што. Кашточуюць нятанна. А некалі і ў нас такіх кумпячкоў было — не палічысь. У камандзіраўках на Клеччыне, Капыльшчыне, Случчыне бачыў апэтытныя беларускія кумпякі, прычэпленыя пад страхой, яны дабіралі смак на лагодным красавіцкім ветрыку.

ПАЛІЦЫАНТЫ прыгожыя, у белых пальчатках, адпраставанай форме, хоць здымай іх на вокладку часопіса. І прыгадаліся свае, эрбекаўскія. У балотна-жабінай камуфляжы, як пасля адсідкі ў аконной аблозе, неахайнія, нахабныя, у цяжкіх каваных ботах, з гумавымі даубешкамі, з наручнікамі за папругай, калінікамі з абшарпанымі аўтаматамі.

НА ПЛЯЖЫ з першым сонечкам бавілася купка вясёлых гішпанскіх пэнсіянераў — пяць бабуляў і дзед. Яны даўно прарадаюць пінсію, а таму вясёлыя, гарэзливыя, што малыя дзеци. То съплююць, то веселія пляхоюцца ў моры. І безупынна барабляць. — Пра што іх клопат? — пытаюся ў дачкі Вольті, яна разумее па-гішпанску.

— Купіла бабка дужа модную кофту і другі дзень не нахваліцца. Цяпер пляніне, куды падацца, каб набыць да кофты модную спадніцу.

От, мой Божа. Уявіліся нашы бабы калі крытага будану Камароўкі. Зь мяшчакамі на продаж, з пляшкамі гарэлкі і піва. Або яшчэ наш успамін. Аўтабудан пад нумарам 19 набраў у свой брудны аўтапаркінг салён-катух поўна баб, і ўсе, як адна, шчаслівія. Пашанавала! Набралі аж па два дзясяткі «чалавечаскіх яц» у краме на плошчы Перамогі.

МОСТ ЦЕРАЗ РАКУ. Шасейка запрашае ў горад Фігейрас — радзіму вядомага мастака Сальвадора Далі. Відок на малюнак праціцца. Ці ня гэты мастак хацеў паклаксіці на дно ракі Кірыла Ар-

лоўскі? Пад час свайго рэпарцёрства я патрапіў на сустрэчу зь вядомым старшынём калгасу, што на Магілёўшчыне. Кірыла Пракопавіч браў актыўны ўдзел у тых падзеях у Гішпаніі 1936—1937 г. Адчайны дывэрсант, рваў масты, што дровы калоў на падворку.

— Што вам найболыш прыгадваеца, калі пра Гішпанію гаворка заходзіць, — запыталася кампанданта ў Арлоўскага.

— Заклаў, ліха на яго, узрӯчатку, усё як мае быць, мост павінен быў легчы на дно ракі, як міленкі. А ён, зараза, стаіць, не варухнуўшыся. Дараваць сабе не магу.

Два гады быў у Гішпаніі, і адзінае, што вывез адтуль, гэта шкаду браў пра тое, што мост ня лёг на дно ракі.

ФЭРМЭРСКІЯ ПАЛЕТКІ ў Гішпаніі. Што намаляваныя, вачэй не адараўца. Чырвоныя памідоры, экзатычныя плады, аліўкавыя дрэвы. Руплівая мазольная праца да сёмага поту. Як там съплювалася ў той песні, што напісаў Святлоў: «каб зямлю ў Гранадзе сялянам аддаць». Ведаем, як гэта рабілася ў гады калектывізацыі.

СУПЭРМАРКЕТЫ. У Гішпаніі яны як і ў нас, толькі нашмат багацейшыя, чысьцейшыя і танінейшыя. Рот бы ўсё забраў, ды кішня плача... Тавары з усяго сусвету. І кітайцам ёсьць чым пахваліцца, і японцам ня сорамна, і

немцу гонарна. А з усяго СНГ толькі адна гарэлка «маскоўская» па пяць доляраў за шкляное рыла (і тая развліваецца ў Польшчы).

НАЖЫ Ў ГІШПАНІІ. Колькі ні вандраваў у іншых краінах, але толькі ў Гішпаніі напаткаў багатыя крамы, дзе гандлююць выключна халоднай зброяй. Не адараўца вачэй ад вітрынаў. Тут і кінжалы, мячы старожытных рыцараў, нажы-складаныя, срэбраныя і залачоныя. І фінскія з доўгім лязом, і паліянічныя, нажы-запальнічкі, нажы-самапіскі, нажы ваяроў усіх краінаў Эўропы. Чаму ж такі вольныя продаж? Спакойны, не агрэсіўны народ? У Гішпаніі ганарапацца го-

Фота Алена Адамчыкі

захапіліся, што аплявалі і абу-так. Па красоўках і па гаворцы пазнаю, што гэта турысты з абрашоў СНГ.

— Прывет, рэбята, аткуда?

— Из Перми мы, — адказваюць радасна.

Што і казаць, пярмяк — ён і ў Гішпаніі пярмяк.

На гасцінах добра, але ў пары дахаты.

АЭРАПОРТ У БАРСЭЛЁНЕ і сапраўды, мабыць, найлепши ў сусвеце. І сувяточна апрануты ў сонечныя карункі адзелачных матэрыялаў, і зручны. Служывыя людзі ветлівія, прыгожыя, з усымешкамі на тварах. Гішпанію ў мінулым годзе наведала аж восемдзесят мільёнаў! Даход ад турызму ў Гішпаніі ў пяць разоў большы, чым гадавы бюджет ганарлівай і пыхлівой Рәсей.

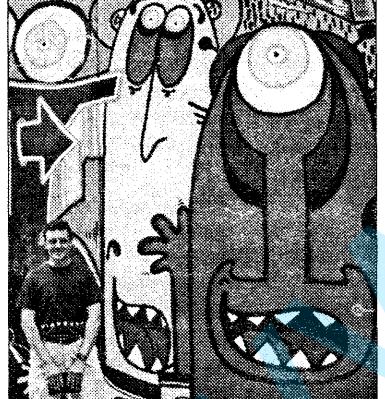
САМАЛЁТ СІДАЕ на роднае бетоннае поле. У Менску таўкатня, вэрхал. Служывы доўга корпаецца ў маіх паперах, насыцярожана вывучае тваю фізію, звяяраючы фотку на дакумэнце з «арыгіналам», які прыляцеў вунь адкуль. А поўтым вайсковец некуды прападае і зъяўляецца праць пяць хвілін, строга перапытвае, як на допыце, дзе быў, куды едзеш. А пасля новы накапіцель, дзе баруцца за справу мытнікі, ператрасаючы ҳатулі, хаця б ты не прывёз лішнюю пляшку шампані ці таннага віна, якое ў нас каштуе столькі ж, як пляшка гарэлкі маскоўской у Барсэлёнэ. Яно і праўда, у гасціях добра, а дома лепей.

Фота Алена Адамчыкі

радам слынных майстроў — Таледа, як арабы сваім Дамаскам.

Сядзяць двое на зэдліку, ча-каюць электрычку. Лускаюць сэмкі, шалупінне пад ногі. Так

ЛГАРЫ НА МУРАХ

зробленыя тлустым маркерам каракулі-значкі, што мы бачым на вуліцах Менску, гэта не графіці, а толькі «ярлыкі». Іх робяць лайдакі ці пачаткоўцы, якія съплююць усё навокал сваім імем ці псеўданімам. Больш сталыя графітысты вялікую ўвагу надаюць у першую чаргу стылю свайго твору.

Ці можна называць графіці творам? Замежнікі скажуць, што надпісы на сценах выклікаюць пачуцьцё трывогі: «за кардонам» звыкліся, што графіці найчасцей зьяўляюцца ў небяспечных раёнах.

Grapho па-грэцку значыць «пішу». Съцены старожытнага Рыму ды іншых гарадоў імпэрыі былі спрэс пакрытыя надпісамі, якія пасля дапамогуць лінгвістам дасьледаваць «вульгарную» гутарковую лаціну.

Графіці — гэта перадусім слова, а не малюнак. Амэрыканскія графітысты называюць сябе *writers* — пісьменнікамі. Па сваіх сутнасці, графіці нечым падобнае да рэкламнага шчыта. Але ня кожны надпіс добрыя знаўцы гэтага вулічнага мастацтва признаюць за сапраўднае графіці. Тыя незразумелыя,

менчукоў графіці не пужаюць, а цікавяць. Тутэйшыя бандыты сваю тэрыторыю надпісамі адзначаюць рэдка, а таму беларускія графіці — гэта ці сродак выказвання думкі, ці твор мастацтва, ці звычайнае шкодніцтва, а часцей — усё разам.

Графітысты звычайна выходзяць на справу ноччу. Дома робіцца невялікі накід на паперчыне, каб потым перанесці задуму на сцяну. Графітысты самі робяць адмысловыя насадкі на балёнчыкі з фарбай, каб атрымліваць рысы рознай шырыні ды зрабіць адметны

свой стиль. Графітыст апранае маску, але не для того, каб засцяцца інкогніта: выпарэніні фарбы здароўя зусім не дадаюць. Ходзяць показкі, што некаторыя асабліва апантаныя «пісакі», чысьцячы пасля працы нос, не заўважаюць у насцойкі нічога, акрамя нітраэмалі.

Дзяржава ня любіць графіці — іх колеры псуюць звыклыя выгляд гарадоў, а змест — нэрви кіраўнікоў. Графітысты ях любяць дзяржавы, але яшчэ больш — пустых сценаў. Процістаянні ў Беларусі часам выліваюцца ў сапраўдную камэдыю, калі ўлады дзеля эканоміі грошай загадваюць замалываць іх ўсесь надпіс, а толькі замацаваць ягоныя абрывы, так што

літары не зынкаюць, але становяцца шматкроць тлусцішыя ды заўважныя.

Намаляваць свае графіці паверх твору іншага калегі — найгоршша абраза ў асяродзьдзі графітыстаў. Гэта, аднак, у Менску здараецца начаста: чыстых муроў яшчэ не бракуе. Шкада толькі, што замест таго, каб кірыйдзіць адзін аднога, «пісьменнікі» абражают свае роднае места. У графіці, вядома, ёсьць свяя эстэтыка, але вось з асяродзьдзем Верхняга гораду яна спалучаецца ня вельмі ўдала. Між тым, знаходзяцца людзі, што замалёўваюць муры гэтых старавечных камяніцай.

Алесь Кудрыцкі. Здымкі аўтара

10 Навіны

КУЛЬТУРА

Псалмы Рыгоравы

Паэт Рыгор Барадулін і бард Алець Камоцкі запісалі на студы «Каўчаг» супольны кампакт-дыск «Псалмы». Кружэлка зъмяшчае каля 20 апрацаваных Барадуліным біблейскіх псальмоў цара Давіда, а пачынаецца дыск з вершаванай малітвай «Ойча наш...», якую пераклаў і чытае сам паэт. Вокладку дыску аздабляе рэпрадукцыя карціны «Анёл» дачкі Барадуліна, Ілоны.

Юбілей Чорнага

Дзяржаўны музэй гісторыі беларускай літаратуры наладзіў выставу і канфэрэнцыю з нагоды 100-гадовага юбілею Кузьмы Чорнага. У канфэрэнцыі ўзялі ўдзел 35 школьнікаў з Менскага раёну, якія даследуюць творчасць Чорнага, і ўнук пісьменніка Мікола Раманоўскі. Наибольш цікавае спавешчаныне зрабіла Кацярына Шашалевіч, якая распавяла пра катаванні рэпрэсаванага клясыка ў Менскай турме.

Сусветная — па-беларуску

Калегія Міністэрства адукацыі зацвердзіла канцепцыю новага падручніка сусветнай літаратуры для старэйшых клясаў школы. Ужо з новага наўчальнага году сусветная літаратура будзе выкладацца ў межах абноўленага курсу беларускай літаратуры, а значыць — на беларускай мове. Наибольш увагі ў гэтым курсе надаецца прыгожаму пісьменству нашых суседзяў, а найперш Украіны, якую будуть прадстаўляць 11 пісьменнікаў.

«Мастацтва» ў Інтэрнэце

Часопіс «Мастацтва» стварыў сваю электронную версію ў сусветным павучынні на сэрвэры www.ipamedia.com. На tym самым сэрвэры зъмісяціла свой сайт Нацыянальная бібліятэка, але апошні яшчэ не працуе.

На Свято Ганні Патрыка

17 сакавіка ў Лунінцы і ў менскім парку Горкага прыйшлі маляўнічы парады з нагоды Дня Святога Патрыка. На наступны дзень у Доме дружбы адбылася прэзентация кнігі «Беларусь — Ірляндзя», якую выпуслі Скарынаўскі цэнтар. У кнізе зъмешчана ўсе, што пісалася ў Беларусі пра Ірляндыю (у тым і нашаніўскіх тэксты), і наадварот. Пачынаеца яна са звароту прэзыдента Ірляндыі пані Мэры МакЭліс. Вялікая дэлегацыя прадстаўнікоў дабрачынных арганізацый і дзеячоў культуры з Ірляндыі наведае таксама Слуцак, Гарадзею, Мазыр і Лунінец. Уклала кнігу і арганізавала прыезд гасціў Марыя Міцкевіч, унучка Якуба Коласа.

Юрась Барысевич

Армяне ў Полацку

13 сакавіка Полацак наведаў Сурэн Арудюнян, былы першы сакратар кампартыі Арmenіі, а цяпер пасол у Беларусі. Ён узяў удзел у адкрыцці мастацкай выставы мастака Грыгора Данеляна ў полацкім музее кнігадрукі. Грыгор Данелян нарадзіўся ў 1950 годзе ў Тбілісі, але сёмы год жыве ў Менску. Сп. Данелян прыехаў у Полацак з падарункам — графікай па матывах пазії Хуана Рамона Хімэнэса. Мастак застаяўся працаўца ў горадзе на тыдзень.

Алець Козік

На мяжы 50-х і 60-х гадоў у мастацтва ўсім съвеце вяртасцца фігуратуры настаяцца. Але, ўжо іншая, жорстка-лінэарная, самаабмежаваная ў жывапісных сродках. Ізноў з'явілася цікавасць да манумэнталізму, да спадчыны Ходлера, Лежэ й заходніх мастакоў 30-х гадоў. Што праўда, гэта хвала нэмамумэнталізму мела дзясяткі нацыянальных адценняў. У Штатах у гэтым рэчышчы працаўаў, напрыклад Кент, якога любілі ў СССР за «мужні й моцны» стыль, а ў Францыі Бюфэ ствараў нешта зусім супрацьлеглае, у молянхалічных інтанацыях. Нэмамумэнталізм, пакліканы касмапалітызмам тых гадоў, пераломліваўся паўсюдна ў нацыянальных школах. Танны плястык, новыя магчымасці шкло й керамікі, алюмінію і бетон ператвараліся ў жывое самабытнае мастацтва.

Беларусь у той перыяд адчула моцны ўплыў літоўскага мастацтва. У Літве вяртаныне манумэнталізму прыпала на ранейшыя, 50-я гады. Тут гэта быў працяг магутных даваенных ковенскіх традыцый і спроба адрадзіць літоўскасць у выяўленчым мастацтве. Жывапіс Савіцкага, скульптура Мікенаса ѹвітрахы Маркунаса спарадзілі новыя стылі, які стаў узорам для перамянянія ў Беларусі. Напрыканцы 60-х хвала нэмамумэнталізму, абазванага ў СССР *суроўым стылем*, дакацілася ѹ да нас. Адначасова з ростам нацыянальнае съведамасці ў мастакоўскіх асяродках...

Паміж стваральнікамі новага нацыянальнага стылю ў жывапісе на сумежкы 60-х і 70-х самай адметнай фігураю стаў Уладзімер Стальмашонак. Дэбютаваўшы ў 1957 годзе палатном «Маладыя будаўнікі Менску», напісаным у духу клясычнага савецкага акадэмізму, ён парывае з гэтым самым акадэмізмам. Імпэтны пошуку тэмай ѹ герояў, авабязківа эпічных, надзвычайных, непазыбжна зводзілі яго ад паўсядзённасці. На шчасльце. Бо «бытавізацыя», якая панавала тады ў беларускім мастацтве, зъядала сэнс мастацкай дзеяносці. Сацрэалізм праз тое дэградаваў на вачах. Цягам 60-х Стальмашонак у суаўтарстве з Гаўрылам Вашчанкам стварыў дзясятак манумэнタルных кампазіцыяў у разнастайных тэхніках: сграфіта ѹ мазаікі ѹ Палацы піянару, пано са здробненай керамічнай пліткі ѹ Палацы камвольнага камбінату, сграфіта з прамалекулярнай ѹ Тэхналягічным інстытуце ды шмат яшчэ... Літоўскі

СТО ТВОРАЎ МАСТАЦТВА ХХ СТАГОДЗДЗЯ

Уладзімер Стальмашонак. Якуб Колас

ўплыў у іх відавочны. Але бравала істотнага — нацыянальнае духу, які быў храбцінаю мастацтва Літвы.

І гэты дух пачынае шукаць Стальмашонак. Найперш у сюжэтах, пасыль ў формах. Узор таго этапу — партрэт Рыгора Шырмы. Съведама імітуючы народнае мастацтва, Стальмашонак стварыў пярэстую дэкараратуру кампазіцыю. Аднак стракацень арнамэнтай і плоскасцасцю выяўляе пярачыца аўтёмнай мадэліроўцы партрэту Шырмы. Партрэт згубіўся. А выпісаны орден на грудзіх і камэртон за поясам робіць гэту рач зусім наўною. Імітацыя народнай эстэтыкі не атрымалася.

Працуючы пасыль над партрэтам Якуба Коласа, мастак пайшоў іншымі шляхам. У гэты карціне ён інтэрпрэтаваў традыцыйную праваслаўнага жывапісу, скарыстаўшы з рэлігійнае сэнтэнцыі ѹ ўмоўных кананічных прыёмаў іканапісу. Гэта алавяданне пра гармонію ѹсяго існага, з жыцьця дайлягія. Рэлігійная сэнтэнцыя тут дазваляе ўзвысіць вобраз да мэтафізычнае ідэі — неземнога наканавання таго, што адбывалася ѹ адбудзеца на гэтым зямлі. А пэрсанаж, паэт, патрактаваце як біблейскі прарок, які ўсё

гэта вычувае. У гэтым вобразе няма ні патэтыкі, ані сэнтыментальнасці. Прарок мусіць быць мудры, зачытаты і суровы. У Стальмашонак гэтак і атрымалася.

Кампазіцыя палатна жорстка прывязаная да партрэту Коласа, які стаў і сэнсавым цэнтрам кампазіцыі, і ёсць мэханічным ядrom, ад якога яна разыходзіцца. Па аналогіі з абрэзом, дзе выява съвітога єсьць ўсім. Шырокія каліплюшы на галаве пэрсанажа ператвараеца ѹ кола німбу, плащ — у хітон, а сялянскае сівітка — у срэбнюю туніку. Шматкроць паўтораны матыў кола: ад цэнтру ўверх — да паўцыркульнага краю палатна і ўніз — амаль сымэтрычным паўколам плячэй. Кола, сымбал нябесаў, якое акрэслівае павольны і рэчнамеры рух — галоўны матыў гэтай кампазіцыі. Паўколы пагоркі ѹ ральлі, спавітай стужкамі дарогі, што сходзіцца ѹ даляглід. Рэлігійная сэнтэнцыя тут дазваляе ўзвысіць вобраз да мэтафізычнае ідэі — неzemнога наканавання таго, што адбывалася ѹ адбудзеца на гэтым зямлі. А пэрсанаж, паэт, візуальна ўзвылічаны скарачэннем пэр-

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ й РЭДАКЦЫЮ

беларускіх рэлігійных дзеячоў і ўспаміны пра іх. Кніга, апрош бібліографічных звестак, мае багаты ілюстрацыйны дадатак. Яна выйшла на глянцевай паперы малым накладам. Тэлефон Беларускага кнігазбору (017) 236-00-12.

Гісторыя беларускага літаратурнага саўтаварства XX ст.: У 4 т. Т.2 / Нацыянальная Акадэмія навук Беларусі. Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы. — Менск: Беларуская навука, 1999. — 903 с. — Наклад 1500 ас. ISBN 985-05-0024-7

Зборнік складзены адмыслова для малодшых шкаляроў — у ім сабраныя беларускія й расейскія творы Максіма Багдановіча, успаміны бацькі паэта — Адама Багдановіча, Зоські Верас і Максіма Гарэцкага.

Ю.Гарбінскі. Беларускія рэлігійныя дзеячы XX ст. Навукова-редакцыйная рада: У.Конан (адказны рэдактар) ды інш. — Менск — Мюнхен: Беларускі кнігазбор, 1999. — 752 с.: іл. — Наклад 50 ас. ISBN 985-6318-65-3

Фаліянт у вокладцы, падобай як у кнігі літаратурнае сэрыі нью-ёрскага Беларускага інстытуту навукі й мастацтва, рэпрэзэнтуе жыцьця і пракаціўніцтва беларусаў.

Кантакты і дыялёгі: Бюлетэнь Міжнародной асацыяцыі беларусаў. № 1—2, 2000. — Менск: Міжнародная асацыяцыя беларусаў, 2000. — 64 с.

Кантакты і дыялёгі: Бюлетэнь Міжнародной асацыяцыі беларусаў. № 1—2, 2000. — Менск: Міжнародная асацыяцыя беларусаў, 2000. — 64 с.

Наклад 299 ас.

Як і заўжды, бюлетэнь рэпрэзэнтуе рэцензіі на апошнія беларусазнайчыя выданы, працягвае сэрыю «Беларусы ѹ съвеце» з біблірафіямі дзеячоў беларускай эміграцыі, падае падрабязныя пералік выдаваных у Беларусі кніг пра іншыя краіны ѹ замежных выданьняў пра Беларусь.

Клён 2. № 1, 2000. Культурологічны альманах авторов. — Менск: BY-WAY Group, 2000. — 64 с. — Наклад «ограничен количеством проніцательных чitatелей».

Гэты самвыдававецкі проект ёсьць працягам часапіса «Музыкальны журнал».

Кур'ер: часапіс. № 1, сакавік 2000. — Менск, 2000. — 48 с., іл. — Наклад 5000 ас. ISBN 985-6530-07-5

Упершыню цалкам па-беларуску выйшли міцкевічскія «Дзяды». Вартасць гэтага выдання ѹ паралельным зъмяшчэннем перакладу ѹ польскага арыгіналу. Наконт набыцця тэрэбя звязатца на тэл. (017) 227-78-92, цана 5 у.а.

Наша Ніва [12] 20.03.2000

пэктывы за ім, нібы сам выраслае з яе. Алюзія на пэзіданім паэта. Колас, нібы съвяты прарок, становіцца сымбалем. Невыпадкова самотная постасць яго ледзь разгорнутая ўправа. Паводле іканапіснае сімантыхі, гэты рух азначае замілаванье немаўляцем, што некалі ўратуе съвет. Адсюль жа, з умоўнае мовы іканапісу, запазычаны шэраг фармальных прыёмаў — гіганцкі маштаб фігуры, нэутральнае тло, лінэарнасць, анатамічная ўмоўнасць. Жорсткія, «вітражныя» абрэзы асобных дэталяў робяць гэты твор дэкаратыўным, тым самым яшчэ больш падкрэсліваючы ягоны сымбалізм.

Жывапісны лад карціны гэта кампазіцыя аскетичны, як і кампазіцыя. Ён пабудаваны на спалучэннях адно брунатных, барвовых і вохрыстых таноў, толькі месцамі падсвеченых белым і жоўтым. І ў гэтым абмежаваны схаваная яшчэ адна мэтафара. Паводле хрысьціянскага каліярова сымболікі, белы ніжні й барвовы верхні ўборы сымбалізуюць пакутніцтва. Белы — чысьціня й цнатлівасць. Барвовы — сымбал мудрасці ѹ крыві палеглых ваяроў. Колеры трывожнае восені, калі зямля прыносіць свае ахвяры.

Стальмашонак дадаў да свайго жывапісу яшчэ ѹ элемент дэкаратыўнага мастацтва — адмысловыя драўляныя шаты з двума салярнімі знакамі-абяргамі абапал. Гэтыя шаты зь лёгкай геаметрычна разъюбою крыху заважаюць драматызму кампазіцыі, поўнай трывожнага пачуцця.

З цягам часу гэты твор, шмат рэпрадукаваны ѹ выстаўляны да розных юбілеяў і датай, набрыніў сваёй уласнай памяццю. Гэта ўзор тагачасных мастацкіх пошукаў, стылістичных і ідэалагічных, у якіх і нараджаліся шэдэўры. І калі давядзеца ўзгадаецца Ірляндыя. Беларусь канца 60-х і месца беларушчыны ѹ ёй, дык найперш згадаеца абрэз Якуба Коласа, напісаны Іладзімерам Стальмашонкам. У стылі нацыянальнага нэмамумэнталізму.

Сяргей Харэўскі

Наша Ніва [12] 20.03.2000

САБАКІ ДЫ ХРАНОПЫ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

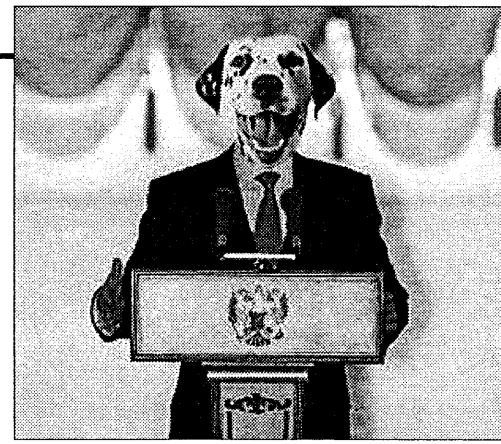
Шніпаўскія сабакі ды гражданы ўварваліся ў беларускую літаратуру з гучным брэхам і пабудзілі чытачоў («Супакойце граждана Шніпа...» — «Не чапайце граждана Шніпа...» — «Пайшоў тады сабака ў ЗАГС і зъяніў сваё прозывішча на Саграждан...»).

Асабіста мне яны нагадваюць картасараўскіх хранопаў і фамаў. Памятаец? «Фамы пабудавалі завод па вытворчасці пажарнай кішкі і нанялі процыму хранопаў для яе скручвання і складавання. Як толькі хранопы аказаўся на заводзе, іх ахапіла радасць. Кішка выпрацоўвалася чырвоная, сіняя, жоўтая ды фіялетавая. Яна была празрыстая, так што можна было бачыць, як уся-рэдзіне цячэ вада, розныя бурбалкі, а дзе-калі і якое паўзвар'яцелася насякомае. Хранопы радасна ўскрічалі й пачалі скакаць стаяк ды караўкі замест таго, каб працаўцаў. Фамы засердавалі і за-

раз жа прымянілі пункты 21, 22 і 23 унутранага раскладу з мэтай не дапусціць падобных актаў у будучыні...

Ня думаю, што тут ідзеца пра нейкае съядомае або несьядомае запазычваныне. Проста, мабыць, у пэўны момант пісьменык (жыве ён у Аргентыне ці ў Беларусі) паганея востра бачыць, што съев падзелены на хранопаў, фамаў і надзеек, на сабак і гражданаў, на хохлікі і лялечак-балетніц... І эта радуе чытачоў. Но і яны, аказваецца, невыразна падаравалі штосьці падобнае. І нават былі амаль упэйнені. І таму, адгарнуўшы газэтны аркуш, адразу пазналі сябе ў сабаку, што аб'еўся буракоў і цяпер ляжыць у баразыне, а таксама — праўды няма куды падзеци — у Граждане, якому карціц прысьвяціц верштуму, хто аб'еўся...

Рэальны съев. Рэалізм літаратуры, як бачна, можа быць розным. Сымпатычна, чо рэалізм беларускай літа-

ратуры пачынае адсъвежваць рознымі водбліскамі. Іранічным. Магічным. Мадэрновым. Сюд-туд, а знаходзіць чытач раскошчу добрага чытання — не заўсёды там, дзе шукае.

Прыкладам, амаль перастала друкаваць літаратуру «легенда беларускай прэсы» (акрамя безумоўнага посьпеху Віктора Шніпа неяк нічога і ня згадваецца), затое трymае ўзровень «адзінай штодзённая беларуска-моўная» «Звязда». Упартасць, з якой яна друкуе апавяданні ў рамках свайго конкурсу, дае плён: тым і тчэцца здрэб'е літаратурнага працэсу. Нядайна надрукаваны там твор Віктора Казька «Бунт незаптрабаванага праху» — безумоўна, сапраўдная літаратура, якая стае на годай для настрою і съежых думак — бо нечаканая, бо блз штампаў, бо шмат нагадвае...

Андрэя Хадановіча.

Прыкладам, калі адкрываеш украінскую газету «Самостыльна Україна» і бачыш там «Колі б Лукашенком був я...» Юрасія Барысевіча...

Словам, у тыхіх акаличнасцях яшчэ можна заставацца чытачом. Чытач беларускі як гатунак або, па-батанічнаму, «культывар», які вымрэ пакуль. Дзякую за эта беларускім пісьменыкам, якія, падобна, таксама ня вымруть пакуль.

Вось чаму з сапраўдным задавальненнем прашу дазволу павіншаваць Віктора Шніпа з днём нараджэння і пажадаць яму гуморы і пашырэння яго заалягічных адшуканняў. Ад імя шыроких масаў прыхільнікаў жывёл і літаратуры.

Натальля Бабіна

толькі дэталяй. Сапега хутка іх дадаў.

Першыя спробы пачаць інтрыгу адносяцца да 1598 г., калі сканаў апошні сын Івана Жахлівага — Фёдар. Менавіта ў 1598 г. ліцьвінскія вікі запісваюць звесткі пра тое, што знойдзены лісты ад Дзімітрыя Іванавіча.

Чуткі аб уратаванні «добрага цара» ў народзе атрымалі саме шырокое распаўсюджванье. Гісторыя вядомыя выкананыя гэтага — браты Хрыпуновы. Пасыльхова выкананыя загад Сапегі, яны зьбеглі да свайго патрона ў ВКЛ. Сам Сапега быў занадта разумны, каб дазволіць некаму падлавіць сябе на брудных спраўах. У знак добрасуседзкіх зносінаў ён нават накіроўвае ліст Б. Гадунову пра тое, што ў межах Польскай кароны зьявіўся самазванец і нават знайшоў сымпаты старога інтрыгана Юр'я Мнішка.

Рэпутацыя гэтага чалавека была падмочана шчэ пасля смерці караля Жыгімonta Аўгуста, таму лепшага кандыдата на ролю галавы змоўніця было знайсці. Трэба пагадзіцца з Радзінскім, што ў вачах Сапегі Ілжэзьміцер Першы быў абы-чым, самазванцем, але ён павінен быў стаць у руках канцлера той зброй, з дапамогай якой можна было дасягнуць мэты — злучыць дзівье краіны пад уладай Уладзіслава Вазы. Але свае карты канцлер раскрые толькі ў далёкім 1610 годзе.

А ўсе самазванцы, Першы і Другі, больш вядомы як шклousкі самазванец, ці Ілжэіван Зымітравіч, Ян Файстын Луба, былі толькі пешкамі ў вялікай гульні пад назовам СМУТА, якую прыдумаў і ажыццяўі яснавильможны пан Сапега.

Трактоўка Э. Радзінскага, як мы бачым, моцна адрозніваецца ад разумення сітуацыі І. Саверчанкам ды В. Чароткам, якія спрабавалі абліці Сапегу ад аўбінаванчыні і якой быў аддаў большую частку свайго жыцця.

Г. Туроўіч

На вялікі жаль для Масковіі, Сапега быў кніжнікам. У 1591 годзе да яго трапляе сапраўдны рарытэт, толькі што выдадзеная ў Лёндане праца Дзіксіса Флетчэра «Аб дзяржаве Расейскай». Ангельскі прававазнаўца ён пасол на Масковіі на старонках свайі працы пісаў пра выраджаныя царскага роду ў Расеi — «які, як бачыцца, хутка зьнікне са смерцю асоб, зараз шчэ жывых...». Гэты безнадзеіны стан рэчаў унутры дзяржавы прымушае народ... чакаць умышальніцтва якой-небудзь іншаземнай дзяржавы, якое, па меркаванні яго, адно толькі дасыць збавенне ад цяжкага ярма гэтага дэспатычнага праўлення...»

Тутака хіба не хапала

Віктар ШНІП

11

Я вучуся ў Расеi ў савецкай Маскве. Піць віно і любіць гэты съев за съяцло, Што заплаўлена ў росах, блішчыць на траве, Як у памяці тое, што ўчора было.

Я хадзіў па Маскве і я ня бачыў Масквы Той, што ў кніжках вялікіх вялікай была. Я ішоў у царкву і выходзіў з царквы, Як выходзіць цяпло зь веснавога съяцла.

І шумеў, як кагал, Беларускі вакзал, І хацелася мне, як напіцца, дамоў. І мне рускі пает пра Расею казаў І глядзеў на мяне з-пад мангалаўскіх броў.

Той Расеi даўно ўжо на съвеце няма, Як і той Беларусі няма ўжо даўно. І з Расею да нас зноў прыходзіць зіма, Мы ў Расею вязём свой табак і віно.

Ты ніколі ня будзеш героем, Як ня будзе сабака ваўком.

Ты памрэш са сваім гемароем

За пісъмовым, як нары, столом.

І ня будуць стаяць піянэры

Над труноў твай на дварэ.

А зьбяруць з твой хаты паперы

І згадуць іх усе ў КГБ.

Але ж эта ўсё будзе ня хутка.

І табе сёньня хochaцца жраць.

Ды пажэрла ўсё тут прастытутика

І злыняла, каб не спакушаць.

Ды ўсё ж прыйдзе вялікі начальнік,

Можа, заўтра, а можа — праз год.

І падорыць табе ён гарбатнік,

Хоць ты любіш вішнёвы кампот.

І ўжо ты са сваім гемароем

Будзеш сёрбаць гарбату штодня.

Ды ня станеш ніколі героем,

Як ніколі ня буду і я.

Баляды лёсу

Можа ўзітра, мо праз год, праз дзесяць...

Ды ўсё роўна ўсё ж цябе павесіць...

Сумна гэта ўсё, як на пажары,

Дзе ў суседнім доме на гітары

Хтось іграе і віно смакуе

І жанчыну, як пажар, цалуе.

І нічога не зъяніць нікому.

Можна сёньня не прыйсці дадому,

А пайсці і сесьці ў электрычку,

Падчапіць, як наスマрк, маладзічку

І пaeхаць зь ёю на прыроду.

Можна ўсё, але праз год, праз дзесяць...

Усё роўна ўсё ж цябе павесіць...

І вісць ты будзеш на асіне.

Міма будзе ехаць на машине

Чалавек, які цяпер гаруе

І тайгу сыбірскую пілуе,

Бо ўсё роўна ці праз год, праз дзесяць...

Не яго тут, а цябе павесіць...

Сумна гэта ўсё, як на пажары,

Тлумна гэта ўсё, як на базары,

І нічога не зъяніць нікому,

Як ня легчы мне ў труну жывому...

Іосіфа Бродзкага томік чытаю,

Нібыта сяджу зь ім за кружка чаю.

У белай Расеi, якой я ня знаю.

І дым цыгарэтны тут дымам Айчыны,

І шыбіны ў воках, нібыта ільдзіны,

Сонда праз іх, нібы кроў, праступае,

Нібы за съяною на скрыпцы грае

Савецкі габрэй, што Айчыны ня знае...

Мы розныя людзі, але мы пад Богам,

Як подпісы чорныя пад нэкралёгам,

Як Бродзкага вершы пад вокладкай кнігі

І як пад зямлёю няспешнасць Нямігі...

Баляды эмігранта

Ен быў эмігрантам з адвежных балот,

Дзе ў шасціці жыве невядомы народ.

І ў Санкт-Пецярбургу ля весьнай Нявы

З табой гаварыў ён, як з паннай, на «вы».

І быў ён самотны, што ўцёк ад сахі,

Нібыта манаҳ, што забыўся грахі.

І быў ён прыгожы, нібы Апалён,

Нібы

3 вышшай адукцыяй, а лічыць ня ўмеюць

Пішу я Вам зь вёскі Заказанка, якую ўсе знаюць. А вось я, калі вашы газеты чытаю, нічога не пайму, што ў вёсках Менску робіцца. Народ бунтуе ці не бунтуе? А калі бунтуе, дык хто яго бунтуе?

Вось скажыце мне, колькі народу было на Маршы Свабоды ў тую сераду? Уключаю расейскі канал, кажуць 25 тысяч, і нейкі з РНЕ пабіў карэспандэнта Каўпакова за тое, што НТВ кепска хваліце перамогі расейскага войска ў Чачні. Уключаю беларускі канал, кажуць 3,5 тысяч, і ўсе чыста п'яныя, у наркатачным ап'янені, падкупленыя Амзрыкай за 108 мільёнаў даляраў, а Каўпакова пабіў засланец Шарэцкага для стварэння карціны для спонсараў. Уключаю другі расейскі канал, кажуць 10 тысячай было, і Каўпакова пабіў беларускі дэмакрат у знак пратэсту супраць чачэнскай вайны. Уключаю БТ, Чыкін каха: было б 6 тысячай, аж трамейбусы праехаць не моглі, так мала народу было.

Ну, думаю, у тэлевізары съпяхацца хутчэй-хутчэй, разважыць ім німа калі, у газетах усю праіду прачытаю. Прыходзіць мне «Звязда». Чытаю першую старонку, БелТА піша: хацелі сабраць 150 тысячай, а сабралі ў 100 разоў меней. Гэта, калі мяне правільна ў польскіх трох клясах вучылі, значыць, што было на Маршы 1,5 тысячы. Чытаю другую старонку, Юрась Ляшкевіч піша: выступіў на мітынгу Лябядзька, сказаў, што нас тут 50 тысячай. А адзін міліцыянт сказаў, што, «па прыблізных падліках, было людзей у шэсці ня менш за 20 тысячай». Аднак пры такой колькасці людзей даць канкрэтную лічбу вельмі складана. Але кіраўнік прэс-службы УУС Менску паведаміла нам, што паводле апаратных звестак у акцыі ўдзельнічалі трэы з паловай тысячы чалавек».

Добра, эта газета дзяржаяная, у іх там ня ўсё ў парадках, пачытаю я незалежныя. Паехаў у Берасцьць, купіў свабодную прэсу. Чытаю «Народную Волю»: «По главному

проспекту беларускай столицы, носящага імя славнога сына беларускага народа Франціска Скорины, под бело-красно-белымі знаменами і транспарантамі двигалася 25—30 тысяч человек» (я ня вельмі пайму, што тутака напісаны, але ясна — 25—30). Разгортваю «Деловую», чытаю: «Чтобы отпразновать День Конституции, на улицы Минска вышло около пяти тысяч человек».

Не, я панімаю, вам даць канкрэтную лічбу складана і ўсё такое. Але ж совесьць то трэба мець. Гэта ж дурны скажа, паўтары тысячи ѹдзе па вуліцы ці пяцьдзесяц! Гэта ж, знаеце, калі ўсіх, хто жыве ў сяле Стадычы выставіць, пойдзе 1,5 тысячи, а калі ўсіх, хто жыве ў горадзе Кобрыні — 50. А калі тыя так званыя міліцыянеры, дзялавыя журналісты і іншыя Чыкіны назахоплівалі сабе пасадаў, дзе, мусіць, і па сто, і па дзівесьце мільёнаў грошай у месяц палучаюць, а яны напраўдзе такія умсьцьвеннія адстальныя, што трох ад пяцідзесяці адрозніць ня могуць, дык такіх круцялёў трэба біць, каб на карку не сядзелі. И ня толькі іх біць, але й тых, хто іх у інстытутах такіх бязмозглых прыймаў — бо ніянакш добра ў руку далі, каб пралезыць. А як іншак такія агімалкі маглі іспыты здаць?

Вы там усе з вышшым абразаваньнем, мы вас вучылі, гарбацілі ўсё жыцьцё над бульбай і буракамі, у інстытутах вас трымалі, кармілі, пайлі, а вы, выходзіць, лічыць не навучыліся! Дык мы бяз вашых універсytетаў і інтэрнатаў за тры клясы польскіх школы лічыць навучыліся! Эх, узяць бы ды зьдерці з вас тыя гроши, што памарнавалі на вашу круцельскую дурную вучобу, дык хоць на дактароў на старыя гады было б.

А даліг, вазьму калок, прыеду ў Менск на Дзень Волі! Тады навучу вас і шчытаць, і пісць!

Іван Залупа з Заказанкі

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Яўгену С. зь Пінску. Ваш ліст пра Новы год трапіў да нас у лютым. Чытачам гэта было бужко не цікава. А апошні Ваш ліст мы скарыстаем напярэдадні наступнага Эўрапейскага спаткання хрысьціянскай моладзі «Тэзэ». Не забудзьцеся толькі нападрас на нас пайнфармаваць, калі і дзе яно адбудзеца і як туды дабірацца.

Андрэку П. зь Віцебску. Тэлефоны Віцебскага блюправаабарончага цэнтра «Вясна-96» 36-18-33, 37-62-37 (Кастусь Смолікаў), Віцебскага прадстаўніцтва Беларускага Гельсіянскага Камітэту 2-96-96 і 2-11-39 (Юры Лайрэнай).

Юрасю С. зь Віцебску. Навіны цікавыя, але дайнія. Вы ў сэрэдзіне сакавіка пішаце нам пра Юрася З., якога злавілі за маляваньнем патрыятычных графіці. Дык ён мабыць ужо пасьпей адседзець сваю кару за гэтыя месяцы і нешта новае зрабіць. Стараецца паведамляць нам пра падзеі як мага хутчэй — найлепш электронна поштою. Але таксама пішыце як мага больш канкрэтна. Замест «пары надпісаў патрыятычнага зместу на агароджы алайнага заводу» лепш было б даць значыць, які дакладна надпіс зрабіў хлопец — усім цікава.

Кастусю Т. зь Менску. Дзякую за парады, мы гэта маєм на ўвазе. Калі нас будзе чытаць болей народу, тады зможам павялічыць наклад і колькасць газэтных палосаў, а там і болей друкаваць літаратуры ды іншых цікавых рэчаў.

Міхасю Б. з Магілёва. Артыкул пра Расею для нас звязлікі. Скараціце яго, калі ласка.

Дык стойце ж у свабодзе, якую даў нам Хрыстос (І алат. 5.1).
БЕЛАРУСКАЯ ЭВАНГЕЛЬСКАЯ ЦАРКВА
штонядзелю ў Менску ў 17-й гадзіне: вул. Любімава 21-56, тэл.: 270-89-87, 279-71-31; штонядзелю ў Асіповічах ў 11-й гадзіне: вул. Ленінская 40, тэл.: 20-840.

Радасць
ёсць асаблівай мудрасцю, — так сказаў Хрыстос.
Будзьма Радасным!
З Дабравешчаннем, Літва!
Ганна Сыценулёнкі

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНай АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (як больш за 15 словаў) бясплатна. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозвішча
Адрес, тэлефон

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАННІ

Вішчаем старшыню Магілёўскага Маладога Фронту Ай-друсу Кавалёва з нараджэннем сына! Так трымаць! Маладафронтнцы

Прыўтанніе Усебеларускай Лучнасці Сонекай ад Асцыяцыі Восеньскіх Вожыкі. Вожык

Жылго

Міяню 1-блк. кватэру ў Віцебску (19/37 кв.м, 4/5 пав. дому) на Менск ці іншыя гарады. Алене, а/с 39, 21001, Віцебск-1

Міяню хату ў Берасцьці, 35/57 кв.м, 3 пакоі, газ, студня — на 1-пак. кватэру ў Менску. Маша, а/с 34, 210015, Віцебск-15

ІДЗІ

Вінцусь! Запрашай на 25 сакавіка «Алмаз» — лепшай абарону ад амону!

У аднаго сабакі заявіліся мухі ў носе, а Граждан прац шэсць гадоў як бы мкненца шкрабіц патыліцу. Чытак з Мазыра

У аднаго сабакі разум зьбегся да кропкі, а Граждан вяржаке, што гэта ягоны пункт погляду. Чытак з Мазыра

Dzie dabantem josc usialakow zlo, dzie na dziesiac zapariedzianai mieniej i dzie skakaje nas tolki jarimo? Hieranimit Celius

I malejki slounicak dasc adpariednuju svajoj vielicyni karysc, Janka Stankievic

I Zafataja arda byla de «Solyozom». A. Bortniak

Besser allein, als in böser Gemein. Leps adzin, sum und drennig «sojuzie». Hieranimit Celius

Я кожу вам: любіць ворагаў вашых, бласлаўляць тых, хто пракінае і ненавідзіць вас, маліцеся за тых, хто крываці і гоніць вас. І так будзеце дасканальні, як дасканалы Айцец ваш нябесны. Эвангельле ад Мазыра, гл. 5

Хрысьціяне! Абуджэнне пачынаецца! Будзьма ж едными ў імя Ісуса Хрыста — пад Ягоным бел-чырвона-белым сцягам!

Ніяма ніякіх багоў, акрамя Госпада нашага — Ісуса!

Даў нам Бог ня духа страху, але сілы, любові і мудрасці. 2 Цім. 1:7

Родныя мае нацыяналісты! Беларушчына, беларуская форма пустая без хрысьціянскага зместу! Нацыянальная ідзя

Ніхай жыве вольная Ічкерыя! Гонар чачэнскім патрыётам! Божа, дапамажы шматпакутнаму народу! Аңтас Зуйніцкі

22 сакавік пастаўце съвечку за забітага брата нашага Кастуся Каліноўскага. Вечная слава героям!

Жыле Чачнія жыле Беларусь! Слава вольнаму народу. Ганна Рае! Янак Васілевіч

Людны добраў! Гэта ж чым 3 гады займалася ў нас АБСЭ, кац разаў «г-жы Беніт Ферреро-Валдер» казала, што «на данный момент в Беларуси проходит сложный процесс трансформации страны в демократическую структуру» (?)!

КАНТАКТЫ

Дзеля кахання і шлюбу шукаю шчыру беларусачку

ГАЗЕТА ПРЫМАЕ ТАКСАМА АБВЕСТКІ БОЛЬШЫМ ШРЫФТАМ ЗА НЕВЯЛІКУ ПЛАТУ

- да 20 словам — 78 руб.
- звыш 20 словам — 96 руб.
- па-мастаку афорыменная аблаза — 45 руб. за 1 кв. см.
- па-мастаку афорыменная аблаза памерам больш за 24 кв. см з злікам кошту арыйнага-макету — ад 63 руб. за 1 кв. см. За бягучу пра сямейную падзею — зыўкы.

Абвесткі палітычнага характару і ад грамадзкіх арганізацый мусіць аплюсаваць паводле эзекільных расцэнкаў для камэрцыйных аблозаў

Каб замовіць платную прыватную абвестку, траба пералычыць грошы праз пошту па адрасу: «Наша Ніва», пр. 30/12/213050010 Ленінскія азд. ААТ «Белбізнесбанку» , Менск, код 763.

На зваротным баку блізку паштовавага пераводу ў сэктары «Для пісовых паведамленняў» запісвацца дакладна і чытальна текст абвесткі, телефон для сувязі з АБВЯЗКОВАДАДАЕЦЦА СКАЗА: «ЗА РЭКЛАМНЫЙ ПАСЛУГУ».

Рэдакцыя

«Наша Ніва» незалежная газэта, заснаваная ў 1991. Галоўны рэдактар Сяргей Дубавец.

Рэдактар выпуску Андрэй Дынко. Мастакі рэдактар Сяргей Хароўскі. Сакратар-рафэрант Аляксандра Макавік.

Дызайн-макет Лявон Раманчык. Выдавец: рэдакцыя газэты «Наша Ніва». Заснавальнік Павал Жук.

Адрас для дапіса: 220050, Менск, а/с 537.

Tel/fax: (017) 227-78-92. E-mail: niva@user.unibel.by [Http://members.xoom.com/Nasa_Niva](http://members.xoom.com/Nasa_Niva).

© НАША НІВА. Сплюшка на «Нашу Ніву» абавязковая. Наклад 3801. 6 палос фартам А2. Нумар падпісаніў друк.

Даты: 23-17, 19-03-2000. Друкарня выдавецства «Беларускі Дом друку». Менск, праспект Францішка Скарыны, 79.

Замова № 1388. Рэдакцыя не ясне адказнасці за звесткі рабочымі абвесткамі. Кошт свабоды.

Пасведчаныне аб регистрацыі падзілчынага абвесткі выданыя № 581 ад 4-га ліпеня 1996 г., выкладзеная Дзяржаўным

дзяржавным архівам: Мінск, Бабруйск, 19/36.

Дыпломчы-рэдакцыйны архів: Мінск, Бабруйск, 19/36.